

Biz bazar iqtisadiyyatını vergi yolu ilə tənzimləməliyik.

Heydər ƏLİYEV

Vergilər

№ 20 (760) ■ 27 may 2015

www.vergiler.az

Qiyməti: 40 qəp.

Bakıda Atletlər və Media kəndlərinin açılışı olub

Mayın 25-də Bakıda birinci Avropa Oyunlarının Atletlər və Media kəndlərinin açılışı olub. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev və xanımı, birinci Avropa Oyunları Təşkilat Komitəsinin sədri Mehriban Əliyeva açılışlarda iştirak ediblər.

Dövlətimizin başçısı və xanımı əvvəlcə Atletlər kəndində olublar. Prezident İlham Əliyev məlumat verilib ki, 383 min kvadratmetr sahəni əhatə edən Atletlər kəndi Avropa Oyunlarının keçiriləcəyi əsas idman kompleksinə - Bakı Olimpiya Stadionuna, Milli Gimnastika Arenasına və Heydər Əliyev Beynəlxalq Aeroportuna yaxın olmaqla yanaşı, şəhərin müxtəlif istiqamətlərinə gediş-gəlişin rahat və sərfəli olduğu bir ərazidə yerləşir.

Atletlər kəndi on üç yaşayış binasından ibarətdir. Yardımcı binalardan ibarət kompleksdə iki, üç və dördotaqlı 1042 mənzil var. Hər mənzil isə 2, 4 və 6 yataq otağından ibarətdir. Burada ümumilikdə 7499 atlet və rəsmi şəxs yerləşə biləcək. Atletlər kəndində idmançılar və komanda rəsmiləri üçün təhlükəsiz, rahat yaşayış şəraiti yaradılıb. Hər binanın birinci mərtəbəsində ümumi istirahət yerləri var. Burada pulsuz internetə çıxış imkanı olacaq. Oyunlar müddətində atletləri və qonaqları idman arenalarına vaxtında çatdırmaq üçün inşa edilən böyük avtobus dayanacağında da hər cür şərait yaradılıb.

Prezident İlham Əliyev və xanımı Mehriban Əliyeva Atletlər kəndində yeməkhana ilə də tanış olublar. Bildirilib ki, burada idmançılara əsasən dünya mətbəxi təqdim ediləcək. Yeməxanada eyni vaxtda 2015 atleto yüksək səviyyədə xidmət göstəriləcək.

Atletlər kəndinin kommersiya mərkəzi ilə də tanış olan dövlətimizin başçısına məlumat verilib ki, burada gözəllik salonu, poçt, turizm ofisi və valyuta mübadiləsi məntəqəsi fəaliyyət göstərəcək. Oyunların keçirildiyi günlərdə buradakı supermarketdə «Baku-2015» birinci Avropa Oyunlarının rəmzlərinin əks olunduğu məhsullar satışa çıxarılaçaq. Kommersiya mərkəzindən müxtəlif stadionlarda və idman qurğularında Oyunları izləmək üçün bilet almaq da mümkün olacaq. Bunun üçün ayrıca bilet satışı məntəqəsi fəaliyyət göstərəcək. Bu mötəbər idman yarışını

izləmək üçün artıq 200 minə yaxın bilet satılıb. Bu proses hazırda davam edir. Bildirilib ki, Atletlər kəndinin mədəniyyət və turizm mərkəzində sərgi təşkil olunacaq. Burada ölkəmizin müxtəlif dövrlərə aid sənətkarlıq nümunələri, o cümlədən xalça, geyim və meişət əşyalarının nümayişi və satışı təşkil ediləcək.

Sonra Prezident İlham Əliyev və birinci Avropa Oyunları Təşkilat Komitəsinin sədri Mehriban Əliyeva «Best of Azerbaijan» adlanan yeməkhana ilə tanış olublar. Burada yalnız ölkəmizin zəngin mətbəxinə aid təamlar təklif olunacaq və bu xidmətdən eyni vaxtda 450 idmançı istifadə edəcək.

Atletlər kəndində əsas diqqət yetirilən məsələlərdən biri də yarışlar zamanı idmançılara və məşqçilərə, qonaqlara, ümumiyyətlə, ehtiyacı olan hər kəsə yığ-

ılmaq məqsədilə 900-ə yaxın xarici media təmsilçisi qeydiyyatdan keçib. Burada da mədəniyyət və turizm mərkəzi yaradılıb. Mərkəzdə jurnalistlər üçün Azərbaycan haqqında müxtəlif məlumatların əks olunduğu bukletlər və kitablar hazırlanıb. Burada yaradılan şərait təsdiq edir ki, Azərbaycanda birinci Avropa Oyunlarına ən yüksək səviyyədə və bütün parametrlərə uyğun hazırlıq gedir. Xarici media təmsilçilərinə yaradılan şərait jurnalistlərə Oyunları operativ şəkildə bütün dünyaya çatdırmağa imkan verəcək. Onları Media kəndindən idman arenalarına xüsusi avtobuslar pulsuz aparıb-gətirəcək.

Media kəndindəki 4 binada ümumilikdə 536 mənzil var. Burada jurnalistlər üçün zərərli tutulan ayrıca yeməxanada dünya mətbəxinə müxtəlif təamlar təklif olunacaq. Yeməxanada eyni vaxtda 500 nəfər qidalana biləcək.

şək tibbi xidmət göstərməkdir. Bu məqsədlə də burada xüsusi polik-

Böyükşor bulvarı və parkı istifadəyə verilib

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev və xanımı Mehriban Əliyeva mayın 22-də Böyükşor gölünün bərpası layihəsinin birinci mərhələsi çərçivəsində görülmüş işlərlə tanış olublar.

Dövlətimizin başçısı və xanımı göl sahilində salınmış Böyükşor bulvarının və parkının açılışında iştirak ediblər. Bildirilib ki, bu layihə Prezident İlham Əliyevin 2014-cü il 17 yanvar tarixli sərəncamı ilə təsdiq edilmiş «2014-2016-cı illərdə Bakı şəhərinin və onun qəsəbələrini sosial-iqtisadi inkişafına dair Dövlət Proqramı»na və «Böyükşor gölünün ekoloji vəziyyətinin yaxşılaşdırılması, mühafizəsi və istifadəsi sahəsində əlavə tədbirlər haqqında» 2013-cü il 26 dekabr tarixli fərmanına uyğun olaraq həyata keçirilir.

Qeyd olunub ki, Birinci Avropa Oyunlarına daxil olan tədbirlərin böyük əksəriyyətinin Böyükşor gölünün şərq sahilində yerləşən Bakı Olimpiya Stadionunda və digər infrastruktur komplekslərində keçirilməsi bu layihənin əhəmiyyətini daha da artırır. Layihənin birinci mərhələsi çərçivəsində həyata keçirilən ti-

rinki işləri zamanı gölün şərq və cənub sahilində bulvar və park salınıb. Ümumi abadlıq işlərinin sahəsi 15 hektardan çoxdur. Bu ərazidə neftlə çirklənmiş torpaqlar təmizlənilib, çirklənmiş yeraltı suların gölə daxil olmasının qarşısı tamamilə alınmış və drenaj sistemi qurulub. Sahilboyu gəzinti zolağının uzunluğu 2,5 kilometr, bulvar sahəsinin ümumi eni isə 94 metrdir. Burada idman və uşaq oyun meydancaqları qurulub, ayrıca qaçış və velosiped zolaqları salınıb, minlərlə ağac və bəzək kolu əkilib. Gölün içində quraşdırılmış fəvvarələr kompleksi şəhərimizin qonaqlarının zövqünü oxşamaqla yanaşı, həm də gölün suyunun keyfiyyətinin yaxşılaşdırılması üçün onu oksigenlə zənginləşdirir. Gölün idarə edilməsi, su keyfiyyətinin yaxşılaşdırılması və monitorinq üçün günəş enerjisi ilə qidalanan xüsusi qurğulardan istifadə edilir.

Məlumat verilib ki, beynəlxalq ekspertlərin qiymətləndirmələrinə əsasən, Böyükşor gölü dünyada ən çox çirklənmiş sularlardan hesab olunurdu. Qısa müddətdə görülmüş işlər nəticəsində gölün ekoloji göstəricilərinin dinamikası müsbətə doğru əhəmiyyətli dərəcədə dəyişib. Uzun illər Böyükşor gölinə axıdılan sənaye və meişət tullantı sularının və neft qalıqlarının qarşısı artıq böyük həcmdə alınmışdır. Belə ki, layihənin icrasına başlamazdan əvvəl gölə 76 mən-

bədən sənaye və meişət tullantı suları axıdılırdı. Layihə ərazisində bu mənbələr tamamilə ləğv edilib, qalan sahədə isə 20-yə endirilib və bu göstərici azalmaqdadır. Gölün dibinin təmizlənmiş ərazilərində neftlə çirklənmənin səviyyəsi 121 min mq/kiloqramdan 86-ya enib ki, bu da gölün dibinin artıq ekoloji normalar çərçivəsində olması deməkdir. Layihə ərazisinin cənub sahilində boyunca kanalizasiya xətti çəkilib və bu hissədə çirklənmə mənbələrinin qarşısı tamamilə alınmışdır. Gölə axıdılan bütün mənbələrin qarşısının alınması suyun keyfiyyətini yaxşılaşdırır. Neftlə çirklənmiş əsas ərazi Balaxanı qəsəbəsi tərəfindədir. Gölün şimal hissəsi sovet dövründə, əsasən də İkinci Dünya müharibəsi zamanı xam neft üçün açıq anbar ərazisi kimi istifadə edilmişdir. Bu bənd Balaxanı qəsəbəsi tərəfindən gölün tarixi məcrasının sərhədləri boyunca tikilib. Eyni zamanda, yüz ildən artıq müddətdə göl dibinə yığılmış çirkləndirici çöküntülərin çıxarılması və zərərsizləşdirilməsi işləri görülür.

Layihənin ilkin mərhələsində gölün dibindən 2,8 milyon kubmetr həcmində çöküntü çıxarılaraq göləcəkdə zərərsizləşdirilməsi üçün müvəqqəti təcrid edilmiş anbar ərazisinə toplanmışdır. Göləcəkdə dib çöküntülərinin zərərsizləşdirilməsi üçün 100 hektar ərazidə müvəqqəti sax-

lanca anbarı inşa edilmişdir. Gölün mühafizə zonası da daxil olmaqla, ciddi mühafizə işi təşkil edilib, göl və sahil xətlərinin meişət və tikinti tullantıları ilə çirklənməsinin qarşısı tamamilə alınmışdır. Bundan əlavə, burada su səviyyəsinin tənzimləyən üç su keçid hidrotexniki qurğusu inşa edilmişdir. Suyun səviyyəsinin və keyfiyyətinin idarə edilməsi üçün avtomatlaşdırılmış nəzarət-monitorinq sistemi quraşdırılmışdır.

Gölün Bakı Olimpiya Stadionu tərəfindən ümumi uzunluğu 7200 metr olan 2 neft, 2 qaz və 2 su borusu yeraltı dəhlizlə köçürülüb. Gölün mühafizə zonasında 11 mühafizə məntəqəsi quraşdırılıb və bərk tullantıların atılmasının və əraziyə könər müdaxilələrin qarşısı tam alınmışdır. Birinci mərhələnin icrası və layihə ərazisinin təcrid edilməsi məqsədilə burada 1570 metr uzunluğunda bənd çəkilərək Böyükşor gölü iki hissəyə ayrılıb. Gölün digər tərəfinin təmizlənməsi işləri layihənin növbəti mərhələsində həyata keçiriləcək. Bu bənd göləcəkdə Ziya Bünyadov prospekti ilə Balaxanı şosesini birləşdirəcək 8 zolaqlı magistral yolun özü-özlüyündə olacaq. Buradan da görünür ki, Böyükşor gölünün 300 hektara yaxın hissəsində icra olunan birinci mərhələ üzrə işlər uğurla həyata keçirilib.

Prezident İlham Əliyevin tapşırığı və tövsiyələrinə əsasən gölün tam bərpasını nəzərdə tutan növbəti mərhələdə o, öz təbii tarixi məcrasına qaytarılacaq, su səviyyəsi tənzimlənəcək və ekosistem bərpə olunacaq.

2 | POS-terminalların quraşdırılması və istifadəsinə nəzarət gücləndirilib

3 | Azərbaycan beynəlxalq biznes ictimaiyyəti üçün cəlbedici məkandır

4 | Ödəmə mənbəyində tutulan vergilər

5 | E-xidmətlərin təhlükəsizliyi təmin olunacaq

Vergilər naziri Şabranda vətəndaşları qəbul edib

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyevin tapşırığı və tövsiyələrinə uyğun olaraq, mərkəzi icra hakimiyyəti orqanlarının rəhbərləri bölgələrdə vətəndaşları qəbul edir, onların qarşılaşdığı problemlərin həllinə kömək göstərirlər.

May ayının 22-də vergilər naziri Fazil Məmmədov tərəfindən Şabranda Xaçmaz, Quba, Qusar və Şabran rayonlarından olan vətəndaşlar qəbul olunmuşlar. Görüşdə vergilərin hesablanması, ödənilməsi, nəzarət-kassa aparatlarının tətbiqi, POS-terminalların quraşdırılması, əmək müqavilələrinin bağlanması, vergi borcları, vergi nəzarəti tədbirləri sahəsində sahibkarların qarşılaşdığı problemlər, əməkhaqqı fondundan ödənilən icbari ödənişlər, vergi ödəyicilərinə göstərilən xidmətlər, vergi or-

qanlarına işə qəbul, yerli (bələdiyyə) vergilərin toplanması prosesində rast gəlinən müxtəlif çətinliklər və digər məsələlərlə bağlı vətəndaşların müraciətlərinə baxılmışdır.

Qəbul zamanı qaldırılan problemlərin əksəriyyəti yerində

həll olunmuş, müraciətlərin bir qismi nəzarətə götürülmüş, digərlərinin araşdırılması və lazımı tədbirlərin görülməsi ilə bağlı müvafiq tapşırıqlar verilmişdir. Qəbula gələn vətəndaşlar onlar üçün yaradılmış bu imkandan razılıqlarını bildirmişlər.

Vergilər Nazirliyində Dünya Bankının nümayəndələri ilə görüş keçirilib

May ayının 25-də Vergilər Nazirliyində Dünya Bankının Azərbaycan üzrə ölkə iqtisadçısı Konqyan Tanın rəhbərlik etdiyi nümayəndə heyəti ilə görüş keçirilmişdir.

Vergilər nazirinin birinci müavini, 3-cü dərəcəli dövlət vergi xidməti müşaviri Natiq Əmirov

gilər Nazirliyinə texniki dəstəyin göstərilməsi istiqamətində görülən işlərdən danışmışdır. İqtisadiyyatda nağdsız əməliyyatların stimullaşdırılması istiqamətində Dünya Bankı tərəfindən Azərbaycana hərtərəfli texniki yardım göstərildiyini xüsusi vurğulayan N.Əmirov 2014-cü ildən başlayaraq bu sahədə xeyli

həndə texniki yardımın göstərilməsi məsələsinə Dünya Bankı tərəfindən xüsusi önəm verildiyini bildirərək xatırlatmışdır ki, Vergilər Nazirliyi Dünya Bankı ilə birlikdə «Nağdsız əməliyyatların stimullaşdırılması layihəsi» üzrə texniki yardım Sazişinin layihəsini hazırlamışdır və Saziş çərçivəsində həyata keçirilən tədbirlərin maliyyələşdirilməsini Bank öz üzərinə götürmüşdür. Hazırda «Nağdsız əməliyyatların stimullaşdırılması layihəsi» üzrə texniki yardım Sazişinin Vergilər Nazirliyi, Mərkəzi Bank və Dünya Bankı tərəfindən imzalanması üçün təzərlər hüquqi aspektləri nəzərdən keçirirlər.

Dünya Bankının Azərbaycan üzrə ölkə meneceri xanım Larisa Leşşenkonun da iştirak etdiyi görüşdə qarşılıqlı

qonaqları salamlayaraq, Dünya Bankı ilə birlikdə həyata keçirilən layihələr və bu sahədə Ver-

gi görüldüyünü bildirmişdir. Konqyan Tan nağdsız əməliyyatların stimullaşdırılması sa-

maraq doğuran digər məsələlər ətrafında da fikir mübadiləsi aparılmışdır.

«ASAN xidmət» Dövlət Agentliyinin yeni uğuru

«ASAN xidmət» Birləşmiş Millətlər Təşkilatının 2015-ci il Dövlət Xidmətləri Mükafatına (United Nations Public Service Award 2015) layiq görülüb.

Mükafat uğrunda seçim prosesi 2014-cü ilin oktyabr ayından 2015-ci ilin may ayına qədər davam edib. Bu prosesə dünyanın bir çox ölkələrindən dövlət xidmətlərinin göstərilməsi sahəsində yüzlərlə təşəbbüs və layihələr qatılıb.

«ASAN xidmət» seçim prosesinin bütün mərhələlərindən uğurla keçib və BMT-nin Dövlət İdarəçiliyi üzrə Ekspertlər Komitəsinin illik sessiyasında qalib seçilib. «ASAN xidmət» Dövlət xidmətlərinin göstərilməsinin təkmilləşdirilməsi» kateqoriyasında ən yüksək yerə layiq görülüb. BMT-nin 2003-cü ildə təsis edilmiş Dövlət Xidmətləri Mükafatı nüfuzlu beynəlxalq mükafatdır. Hər il təqdim edilən mükafat qalib təşkilatlarda mükəmməlliyin, peşəkarlığın, idarəetmənin və vətəndaş məmnunluğunun yüksək səviyyədə təmin olunmasının beynəlxalq tanınmasını ifadə edir. Məqsəd dövlət idarəçiliyi sahəsində mövcud olan ən qabaqçıl innovativ təcrübələri təltif etmək və ən uğurlu təcrübələrin digər dövlətlər tərəfindən tətbiqini təşviq etməkdir.

Ənənəvi olaraq bu mükafat qaliblərə iyunun 23-də BMT-nin Dövlət Xidmətləri Günü kimi qeyd etdiyi gündə xüsusi təşkil olunan təltifetmə mərasimində verilir. Bu il həmin mərasim 23-26 iyun tarixində Kolumbiyanın Medellin şəhərində keçiriləcək beynəlxalq forum çərçivəsində təşkil olunacaq.

«ASAN xidmət»in sədri İnam Kərimov deyib: «Bu gün Azərbaycanda aparılan inzibati islahatlar dünyaya nümunədir. Beynəlxalq əhəmiyyət daşıyan mükafat Azərbaycan Respublikasında həyata keçirilən islahatlarla, ölkəmizin inkişafına, «ASAN xidmət» təcrübəsinə verilən layiqli

qiymətdir... Təbii ki, bu mükafatı almaq istəyən ölkələr çoxdur. Bəzən bir dövlətdən bir neçə layihə təqdim olunur ki, bu da yüzlərlə iştirakçı deməkdir. Ekspert rəyləri, yerli və beynəlxalq mətbuatda dərc olunan yazılar, faktlar işçi qrupuna göndərilir, sonda müxtəlif dövlətlərdən müstəqil ekspert komitəsi ən uğurlu modeli seçir. Çox sevincidici ki, «ASAN xidmət» artıq Azərbaycan brendindən dünya brendinə çevrilib. «ASAN xidmət» xalqa xidmət konsepsiyasıdır. Bundan bəhrələndən də Azərbaycan vətəndaşlarıdır».

Qeyd edək ki, Vətəndaşlara Xidmət və Sosial İnnovasiyalar üzrə Dövlət Agentliyinin xidmətlər şəbəkəsi get-gedə daha da genişləyir. Bu gün fəaliyyətdə olan səkkiz «ASAN xidmət» mərkəzi, səyyar «ASAN xidmət» notecində 5 milyona yaxın vətəndaşa xidmət göstərilir. Vətəndaş məmnunluğu 98% təşkil edir. Qurumun rəhbəri qarşıda duran vəzifələrdən də danışdı: «Biz xidmətin səviyyəsini artırmalıyıq. Vətəndaş istəklərinin gündən-günə artması bir reallıqdır. Bunu nəzərə alaraq, 2015-ci ildə əlavə üç xidmət mərkəzinin açılmasını nəzərdə tutmuşuq. Bunun nəticəsində ərazi üzrə qeydiyyat tam aradan götürülə bilər».

Dövlət Agentliyi 2014-2016-cı illər üçün strateji plan hazırlayıb. Təşkilatın gələcək üç ildə gələcəyi yol xəritəsini oluna oynayacaq plan çərçivəsində beş strateji məqsəd əsas götürüldü:

- dövlət xidmətlərinin ölçətilməsinin təmin edilməsi;
- elektron xidmətlərin inkişafı və genişləndirilməsi;
- inkişaf yönümlü və rəqabətçil insan resurslarının idarə edilməsi sisteminin qurulması;
- səmərəliliyi və effektivliyi təmin edən yeni korporativ idarəetmə sisteminin formalaşdırılması;
- «ASAN xidmət» brendinin ölkədaxili və beynəlxalq nüfuzunun artırılması.

FƏXRİYYƏ

POS-terminalların quraşdırılması və istifadəsinə nəzarət gücləndirilib

Son dövrlərdə Azərbaycanın beynəlxalq nüfuzunun artması ölkədə keçirilən beynəlxalq və regional tədbirlərin miqyasını genişləndirib və bu baxımdan, respublikamıza gələn turistlərin sayında da əhəmiyyətli artım müşahidə olunur. Tarixdə ilk dəfə Bakıda keçiriləcək I Avropa Oyunları zamanı ölkəmizə çoxlu sayda idman heyətləri və azarkeşlər gələcək. Bu, Bakıda və ümumiyyətlə, Azərbaycanda bir sıra xidmət sahələrinin, o cümlədən müxtəlif ticarət, əyləncə, iaşə və s. obyektlərin Avropa səviyyəsinə uyğunlaşdırılmasını tələb edir. Bu amil nəzərə alınmaqla POS-terminalların quraşdırılması və onlardan istifadə olunması Vergilər Nazirliyi tərəfindən ciddi nəzarətə götürüldü.

Vergilər nazirinin audit və operativ nəzarət sahələri üzrə müşaviri İlqar Əhmədov bildirib ki, birinci Avropa Oyunlarının keçirilməsi ilə əlaqədar diqqət mərkəzində olan ən mühüm məsələlərdən biri də nağdsız əməliyyatların həcmində artırılması üçün bütün obyektlərdə, xüsusilə ticarət, xidmət və iaşə obyektlərində POS-terminalların quraşdırılması və istifadə edilməsidir. Vergilər Nazirliyi tərəfindən yaradılmış qərargaha vergi ödəyicilərinə məxsus təsərrüfat subyektlərində POS-terminalların quraşdırılması, istifadəsi, işlək vəziyyətdə olması, ondan istifadə qaydalarının mənimşənilməsinin nəzarətdə saxlanması, əhali ilə hesablaşmalar sahəsində qanunvericiliyə əməl olunması işlərini diqqətdə saxlamaq həvalə edilmişdir. Bunun üçün vergi əməkdaşları təhkim edilmiş və müvafiq işlərin yerinə yetirilməsi istiqamətində operativ tədbirlərin həyata keçirilməsinə başlanılıb.

Qeyd olunub ki, ticarət, məişət və digər xidmətlərin göstərilməsi zamanı müştərilərlə hesablaşmaların aparılması, vergilərin və dövlət orqanları tərəfindən göstərilən xidmətlərə (işlərə) görə dövlət rüsumlarının və haqlarının ödənilməsi üçün təsərrüfat subyektlərində POS-terminalların quraşdırılması, qeydiyyatı, istifadəsi və tətbiqi ilə bağlı digər münasibətlər Nazirlər Kabinetinin 4 oktyabr 2012-ci

il tarixli qərarı ilə təsdiq edilmiş «Azərbaycan Respublikasının ərazisində POS-terminalların quraşdırılması, istifadəsi və tətbiqi Qaydaları» ilə tənzimlənir.

Banklar tərəfindən verilmiş sifarişlər üzrə təkcə keçən ildən bəri ölkəmizə 75 min ədəd POS-terminal gətirilib və onların bir hissəsi «kart vasitəsilə birbaşa təmas olmadan» istifadəni nəzərdə tutan xüsusi qurğulardır ki, bunlar inkişaf etmiş ölkələrdə son illərdə tətbiq edilməkdədir. İlin əvvəlindən indiyədək respublikada POS-ter-

min işlək vəziyyətdə olması yoxlanılan zaman POS-terminallardan istifadə qaydaları bir daha vergi ödəyicilərinə və ya onların işçilərinə əyani şəkildə göstərilib.

Statistik göstəricilərə əsasən, POS-terminalların tətbiqinin genişləndirilməsi nağdsız dövriyyənin artmasına da tədricən təsir göstərməkdədir. Nağdsız ödənişlərin həcmi 2014-cü ilin ilk rübü ərzində 154 milyon manat olduğu halda, 2015-ci ilin müvafiq dövrü üzrə bu rəqəm 172 milyon manat təşkil edib, artım həcmi 18 milyon və ya

minalların sayı 81,7 mindən 86 minə çatdırılıb. Fəaliyyətini dayandırmış iki minə yaxın obyekt üzrə POS-terminallar qeydiyyatdan çıxarılıb. İndiyədək quraşdırılmış POS-terminalların 62,4%-i Bakı şəhərinin, 37,6%-i isə regionların payına düşür.

2015-ci ildə əlavə quraşdırılmış POS-terminalların sayında regionların payı daha çoxdur. Xüsusilə Sumqayıt, Mingəçevir, Şəmkir, Şirvan və Lənkəran şəhərlərində, Abşeron, Şamaxı, İsmayıllı, Oğuz, Qəbələ, Şəki, Göyçay, Bakalən, Qax və Zaqatala rayonlarında POS-terminalların quraşdırılması daha fəal həyata keçirilib. May ayından bütün respublikada, xüsusilə Bakı və Mingəçevir şəhərində yerləşən 30287 obyekt üzrə POS-terminalların işlək vəziyyətdə olması yoxlanılıb, onlardan 1632-nin nasaz olduğu müəyyən edilmiş və 1430-u təmir olunaraq obyektlərə qaytarılıb. Bu qurğula-

12% olub.

Vergilər Nazirliyi tərəfindən POS-terminallardan istifadənin üstünlükləri və istifadə qaydası barədə həm əhali, həm də vergi ödəyiciləri arasında mütəmadi məlumatlandırma işləri aparılır. Nazirliyin hazırladığı «POS-terminalların tətbiqi ilə əlaqədar vergi ödəyicilərinin məlumatlandırılması zamanı görülməli işlərə dair tövsiyələr» vergi ödəyicilərinin obyektlərdə quraşdırılması POS-terminalların istifadə vərdişlərinin aşılmasını, eləcə də nağdsız ödənişlərin əlverişliliyi və üstünlükləri barədə geniş izahat və təbliğat işlərinin həyata keçirilməsi üçün nəzərdə tutulub. Bundan əlavə, əhalinin məlumatlandırılması məqsədilə sahibkarlıq obyektlərinin görünən yerlərində stiker formasında təbliğat-təşviqat lövhələri quraşdırılıb.

Elbrus CƏFƏRLİ

Nağd pul hesablaşmalarının rəsmiləşdirilməsi

Malların, xidmətlərin təqdim edilməsi zamanı tərəflər arasında aparılan bütün əməliyyatların rəsmi olaraq qeydə alınması kölgə iqtisadiyyatının qarşısının alınmasına, vergilərin tam həcmdə dövlət büdcəsinə yığılmasına və nəticə etibarilə iqtisadiyyatın inkişafına, əhalinin rifah halının yaxşılaşmasına səbəb olur. Buna görə də nağd ödənilmiş pulun əvəzində çekin, qəbzin təqdim olunması vacibdir və bunun zəruriliyini hər birimiz gündəlik həyatımızda hiss edirik.

istifadə edilmədiyi üçün çek əvəzinə alıcıya qəbz təqdim olunur. Nağd pul hesablaşmalarının aparılması ilə bağlı əməliyyatların qəbzlə vasitəsilə rəsmiləşdirilməsinə qanun çərçivəsində icazə verilir. Yəni nağd pul hesablaşmaları zamanı NKA-nın tətbiq edilmiş edilməməsi vergi ödəyicisinin həyata keçirdiyi fəaliyyət növündən asılıdır. Vergi Məcəlləsinin 16.1.8-ci maddəsində göstərilən fəaliyyət növləri ilə (məsələn, mehmanxana, hüquq, reklam, səhiyyə xidmətləri və s.), habelə işçilərin sayı iki nəfərdən çox olmamaqla bərbər və foto xidməti,

• qəbz çap edən şəxsin adı və VÖEN-i, bu blankları təkrar çapdan müdafiə etmək məqsədi ilə gizli nişanları (xüsusi emblemi, toru, qoloqramı, su nişanları, xüsusi gizli nişanlarından istifadə etməklə, blankların müxtəlif yerlərində şəxsin adı və VÖEN-i);

• qəbzın adı, seriya və nömrəsi;

• təsərrüfat əməliyyatlarının məzmununu və ölçülərini əks etdirən məlumat qrafaları.

Bu məlumatlar və rekvizitlər qəbzlərdə göstərilmədiyi halda, həmin ciddi hesabat blankı etibarsız sayılır. Nağd pul hesablaşmaları

Qəbz tətbiq edilən fəaliyyət növləri ilə məşğul olan vergi ödəyicisi könüllü olaraq nağd hesablaşmaları nəzarət-kassa aparatı vasitəsilə həyata keçirə bilər

Hər gün təkrarlanan bu proseslərin adiliyyətinə baxmayaraq, nağd hesablaşmaların rəsmiləşdirilməsi qaydaları və formalarından, nəzarət-kassa aparatı (NKA) çekindən, ciddi hesabat blankı sayılan qəbzdən, onun harda tətbiq edilməsindən və s. barədə məlumatlı olmalıyıq.

Qəbz - NKA tətbiq edilməli olmayan fəaliyyət növləri ilə məşğul olan vergi ödəyicilərinin nağd pul hesablaşmalarının aparılmasında istifadə etdiyi, maliyyə-təsərrüfat fəaliyyətində ömtə-pul dövriyyəsinin özündə əks etdirən, forma və rekvizitləri Maliyyə Nazirliyi tərəfindən təsdiq edilən xüsusi seriya və nömrəsi olan ilkin uçot sənədidir. Bir çox obyektlərdə NKA-dan

ayaqqabı təmiri və bu kimi digər fəaliyyət növləri ilə məşğul olan vergi ödəyiciləri tərəfindən nağd pul hesablaşmaları zamanı NKA-nın tətbiq edilməsi məcburi xarakter daşıyır. Bu fəaliyyət növləri ilə məşğul olan vergi ödəyiciləri nağd pul hesablaşmaları qəbzlə vasitəsilə həyata keçirə bilərlər. Qəbz tətbiq edilən fəaliyyət növləri ilə məşğul olan vergi ödəyicisi könüllü olaraq nağd hesablaşmaları NKA vasitəsilə apara bilər.

Qəbzlərdə aşağıdakı zəruri rekvizitlər əks etdirilməlidir:

• qəbzlərin sifarişçisi olan fiziki şəxsin adı, soyadı, atasının adı və VÖEN-i, hüquqi şəxsin isə adı və VÖEN-i;

nın aparılması qaydalarına əməl etməklə qəbzləri istehlakçıya, müştəriyə təqdim etmək vergi ödəyicilərinin vəzifələrinə aiddir və bu vəzifələrin lazımınca yerinə yetirilməməsi məsuliyyətə səbəb olur. Nağd pul hesablaşmalarının aparılması qaydalarının pozulmasına görə vergi ödəyicisinə aşağıdakı məbləğlərdə maliyyə sanksiyaları tətbiq olunur:

- il ərzində belə hallara birinci dəfə yol verildikdə - 400 manat;
- il ərzində belə hallara ikinci dəfə yol verildikdə - 800 manat;
- il ərzində üç və daha çox dəfə yol verildikdə - 1200 manat.

Rəşad SADIQOV

Azərbaycan beynəlxalq biznes ictimaiyyəti üçün cəlbədicə məkandır

«Iteca Caspian» şirkəti Azərbaycanda keçirilən bir sıra beynəlxalq sərgi və konfransların əsas təşkilatçısı kimi tanınır. Müxbirimizin şirkətin direktoru Fərid Məmmədovla müsahibəsini təqdim edirik.

- Fərid müəllim, «Iteca Caspian LLC»nin fəaliyyət yoluna qısa nəzər salanda daha aydın görünən nələrdir?

- Şirkət 2000-ci ildən fəaliyyət göstərir, lakin həmin tarixə qədər də bizim Böyük Britaniyalı tərəfdaşımız - «ITE Group Plc» şirkəti 1995-ci ildən Azərbaycanda sərğilərin müstəqil şəkildə təşkil ilə məşğul olurdu. «ITE» şirkətinin ölkə bazarında ilk addımlarını atdığı o illərdə biz sadəcə bir sərgi - «Azərbaycan beynəlxalq ticarət yarmarkası»nı təşkil edirdik.

Ölkə rəhbərliyi tərəfindən iqtisadiyyatın şaxələndirilməsi siyasətinin yürüdülməsi turizm, səhiyyə, kənd təsərrüfatı, qida və yeyinti sənayesi, telekommunikasiya və digər sahələrin irəliləməsinə səbəb olmuşdur. Azərbaycanda qeyri-neft sektorunun böyük potensiala malik olması nəzərə alaraq, bazardakı vəziyyəti öyrənilmədən sonra sərğiləri müvafiq sahələrə ayırmaq barədə qərar qəbul etdik.

Azərbaycan bu illər ərzində böyük yol qət etmiş və ölkədə yeni sənaye sahələri inkişaf etmişdir. Bu sahələr üzrə beynəlxalq biznes ictimaiyyətinin marağına səbəb olan ixtisaslaşmış sərğilərin keçirilməsi mümkün olmuşdur. İndi ildə 15-dən çox ixtisaslaşmış sərgi təşkil edirik ki, bunlardan bəziləri, məsələn: Azərbaycan Beynəlxalq «Xəzər Neft və Qaz» («Caspian Oil & Gas») sərgi və konfransı, eləcə də «Səhiyyə» (BIHE), «Telekommunikasiya və İnformasiya texnologiyaları» («BakuTel») və Beynəlxalq «İnşaat» («BakuBuild») 20 ildən artıqdır ki, təşkil olunur.

- Ümumdünya Sərgi Sənayesi Assosiasiyası işinizi necə qiymətləndirir?

- «Iteca Caspian» Azərbaycanda sərğilərdə müstəqil beynəlxalq audit aparan yeganə şirkətdir. Bir neçə ildir ki, biz müntəzəm surətdə audit

olunan və keyfiyyət nişanına layiq görülən Beynəlxalq Xəzər Neft-Qaz, Azərbaycan Beynəlxalq Səhiyyə, Azərbaycan Beynəlxalq İnşaat, Azərbaycan Beynəlxalq Qida Sənayesi, Azərbaycan Beynəlxalq Turizm və Səyahətlər və s. sərğiləri üzrə Ümumdünya Sərgi Sənayesi Assosiasiyası ilə əməkdaşlıq edirik. Bu ixtisaslaşmış qurum 40 ildən çoxdur sərgi və konfrans təşkilatçılarının təqdim etdikləri statistik göstəricilərin etibarlılığını təsdiqləyir. Statistika şirkətlərin iştirakı, ziyarətçilər, habelə sərgi meydançası və bütün infrastrukturun beynəlxalq normalara uyğunluğu barədə faktlar daxildir. Auditin nəticələri populyar beynəlxalq soruq kitabçalarında dərc olunur və iş adamlarına sərgi seçimində kömək edir.

- Coğrafi baxımdan əməkdaşlığınız neçə ölkəni əhatə edir?

- «ITE Group Plc» şirkətinin üstün cəhətlərindən biri onun bütün dünya üzrə tərəfdaş və agentlərdən ibarət geniş şəbəkəyə malik olmasıdır: onlar beynəlxalq şirkətləri Azərbaycanda təşkil olunan sərğilərə fəal şəkildə cəlb edirlər. «ITE Group Plc» şirkətinin dünya üzrə təxminən 30 ofisi var və biz bu ofislərin əməyi sayəsində hər il xarici ekspozisiyanı daha da genişləndiririk. Məsələn, Türkiyə, Almaniya, BƏƏ, Polşa, London, Malayziya və Rusiyadakı ofislərimiz çox fəaldır.

- Uğurlarınızın başlıca düsturu nədir?

- Fəaliyyətə başladığımız ilk gündən ölkə rəhbərliyinin hərtərəfli dəstəyini hiss edirik. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyev müntəzəm şəkildə sərğilərə gəlir və yeniliklərlə şəxsən tanış olur. Ölkə rəhbərinin diqqəti Azərbaycanda sərgi fəaliyyətinin inkişafına güclü təkan verir. Bizim Almaniya, İtaliya və digər ölkələrdəki kimi zəngin sərgi tariximiz yoxdur, bu

tarixi məhz indi, müasir şəraitdə yaradılıb inkişaf etdiririk. Bu işdə bizə beynəlxalq standartlara uyğun tikilmiş və peşəkar rəhbərliyi olan Bakı Ekspo Mərkəzi kömək edir. Sərgilərin uğur qazanmasında xüsusi rolunu alan bir çox amili qeyd etmək olar. Lakin bunlardan birini xüsusi qeyd etmək istərdim: sərğilərin Azərbaycan iqtisadiyyatı üçün əhəmiyyətini. İştirakçı şirkətlər üçün yeni müştərilər, satış bazarlarının axtarışı və satış coğrafiyasını genişləndirmək baxımından çox səmərəli vasitə olan sərğilər rəqabətə təkan verməklə yanaşı, əlavə iş yerlərinin açılmasına kömək edir. Təşkilatçılar, stand quraşdırıcılar, nəqliyyat şirkətləri, reklam agentlikləri, ixtisaslaşmış personal və s. bu kimi xidmət şirkətləri sərğilərdən gəlir götürürlər. Sərğilərin keçirildiyi müddətdə ölkə iqtisadiyyatına maddi vəsait axınına təmin edən başqa bir mənbə də səhərə gələn qonaqların yaşayış, yemək, nəqliyyat və öyləncə xərcləridir...

- Müxtəlif sahələri əhatə edən beynəlxalq sərgi və konfransların keçirilməsində sizə hansı əlavə dəstək göstərilir?

- Təşkil etdiyimiz bütün sərğilər dövlət strukturları tərəfindən dəstəklənir. Artıq uzun illərdir ki, Azərbaycanda İxracın və İnvestisiyaların Təşviqi Fondu və Azərbaycan Respublikası Sahibkarlar (İşgötürənlər) Təşkilatları Milli Konfederasiyası ilə əməkdaşlıq edirik. BMT-nin Ümumdünya Turizm Təşkilatı, Beynəlxalq Telekommunikasiya İttifaqı, TRANCECA və s. kimi bir sıra xarici beynəlxalq strukturların da adlarını çəkə bilərik.

- 2-5 iyun tarixlərində Bakı Ekspo Mərkəzində Xəzər regionunun energetika sektorunun ən böyük tədbiri - 22-ci Azərbaycan Beynəlxalq «Xəzər Neft və Qaz-2015» sərgi və konfransı keçiriləcək. Regionda neft-qaz sənayesinin əsas hadisəsi olan və beynəlxalq müstəvidə tanınmış platforma sayılan bu sərgi və konfransın Azərbaycan iqtisadiyyatında rolu ilə bağlı nə deyə bilərsiniz?

- Bildiyiniz kimi, bu sərgi ilk dəfə «Əsrin müqaviləsi»nin imzalandığı ərəfədə ümummilli lider Heydər Əliyevin təşəbbüsü ilə təşkil

edilmişdi. Burada məqsəd dünya ictimaiyyətini Azərbaycanın neft potensialı barədə məlumatlandırmaq idi. Bu sərgi və konfrans keçirildiyi ilk ildə böyük uğur qazandı və dünyadakı digər neft tədbirləri ilə müqayisədə unikal format qazandı. Artıq böyük uğur qazanan «Caspian Oil and Gas» sərgisi bu gün Azərbaycanın zəngin neft və tranzit potensialının, habelə ölkənin xarici investitorlar üçün cəlbədiciliyi və dünya energetika sahəsindəki innovasiyaların təqdim edilməsi üçün səmərəli platforma olmaqla yanaşı, gələcək əməkdaşlıqlar barədə əsas müqavilə və sazişlərin imzalanması və sənayenin aparıcı peşəkarlarının görüş yeri olaraq qalır. Sərgi hər il 10 mindən çox ziyarətçini, iştirakçı və sənaye müntəxəssislərini bir araya gətirir. Sərginin daimi iştirakçıları və tədbirin sponsorları arasında dünya neft və energetika sektorunun aparıcı şirkətləri, o cümlədən SOCAR, BP, «Total», «Statoil», «Türkiyə Petrolleri», RWE və s. var. Sərgi neft-qaz sahəsində fəaliyyət göstərən yerli şirkətlər üçün xarici şirkətlərlə əməkdaşlıq və yerli karbohidrogen ehtiyatlarının hasilatı və emalında yeni texnologiyaların tətbiqi baxımından geniş imkanlar yaradır.

- Azərbaycanı tanımaq və investitorları cəlb etmək baxımından hansı addımları daha əhəmiyyətli hesab edirsiniz?

- Hazırkı strategiyamız Azərbaycanı beynəlxalq biznes ictimaiyyətinə Qafqazın sərgi mərkəzi kimi təqdim etməkdir. Hər il təşkil etdiyimiz sərğilərdə 2000-dən artıq şirkət iştirak edir ki, bunların 65%-i xarici şirkətlərdir. Tədbir çərçivəsində imzalanan müqavilələr və beynəlxalq sazişlər ölkəmizə investisiyanın cəlb edilməsinə çox kömək edir. Bütün sərğilər qonaqlar üçün ölkəyə açılan ilk qapıdır. Buna görə də ilk təəssüratın parlaq olmasına çalışırıq. Bu işdə bizə Bakı Ekspo Mərkəzi, eləcə də şəhər infrastrukturunu - nəqliyyat, hotel və restoranlar kömək edir. İştirakçılarımızın bir çoxu sonradan öz ailələri ilə birlikdə ölkəyə turist kimi səfərə gəlirlər...

Müsahibəni hazırladı: Fəxryyə CƏBRAYILOVA

«Elektron hökumət» üçün Təlim-Tədris Mərkəzi yaradıldı

Mərkəzin qeydiyyata alınması üçün Nazirlər Kabinetinə müraciət olunub. Məhdud məsuliyyətli cəmiyyət (MMC) kimi yaradılacaq müəssisə «Azərbaycan Respublikasında informasiya cəmiyyətinin inkişafına dair 2014-2020-ci illər üçün Milli Strategiya»ya əsasən təşkil edilirdi.

Mərkəz Azərbaycanın Rabitə və Yüksək Texnologiyalar Nazirliyi və Koreya Respublikasının

Xarici İşlər Nazirliyi arasında 2013-cü il aprelin 18-də imzalanan «Azərbaycanda Elektron Hökumət üçün Təlim Mərkəzinin yaradılmasına dair qrant razılaşması» çərçivəsində yaradıldı. Nazirlikdən verilən məlumata görə, qrant razılaşması əsasında Bakı şəhəri və 15 region daxil olmaqla (Gəncə, Naxçıvan, Sumqayıt, Mingəçevir, Bərdə, Lənkəran, Qazax, Zaqatala, İmişli, Qəbələ, Göyçay, Şirvan, Şamaxı, Qusar və Şəki), ümumilikdə, 17 mərkəz qurulub.

Elektron Hökumət Təlim-Tədris Mərkəzinin əsas idarəetmə mərkəzi Bakı şəhərində yerləşir. Paytaxt və regionlarda yerləşən mərkəzlər arasında real zaman rejimində dərslərin təşkili üçün telekonfrans sistemi yaradılıb. Bunun üçün mərkəzlər zəruri avadanlıq və proqram təminatı ilə təmin edilib.

Dövlət qulluqçularının informasiya-kommunikasiya texnologiyaları üzrə bilik və bacarıqlarının artırılması məqsədi ilə yaradılan mərkəzlərdə «e-hökumət» həllərinin tətbiqi, informasiya təhlükəsizliyi üzrə nəzəri və praktiki biliklər tədris olunur və vətəndaşların elektron xidmətlərdən istifadəsi zamanı lazımı metodiki köməklik göstərilir.

Akif Musayev
Azərbaycan Respublikası
vergilər nazirinin müşaviri

Vergilərin müəyyən olunmasının əsas şərtləri

Vergi dövlətin və onun yerli özünüidarəetmə orqanlarının maliyyə təminatı məqsədilə vergi ödəyicilərinin müliyyətiyədə olan pul vəsaitlərinin özgəninkiləşdirilməsi şəklində dövlət xəzinəsinə və yerli özünüidarəetmə orqanlarının büdcəsinə köçürülən məcburi, fərdi, əvəzsiz ödənişdir.

İstənilən verginin müəyyən olunmuş sayılması və onun ödənilməsinin vergi ödəyicilərinin vəzifəsinə aid edilməsi üçün aşağıdakı elementlərin qanunvericiliklə müəyyən olunması zəruri hesab edilir:

- vergitutma subyekti;
- vergitutma obyekt;
- vergitutma bazası;
- vergi dövrü;
- vergi dərəcəsi;
- vergilərin hesablanması qaydası;
- vergilərin ödənilməsi qaydası və müddəti.

Göstərilənlərlə yanaşı, vergilər müəyyən edilərkən vergi qanunvericiliyində nəzərdə tutulan əsaslarla vergi güzəştləri də müəyyənləşdirilə bilər.

Vergi subyekti dedikdə, üzərinə vergiləri ödəmək vəzifəsi qoyulmuş şəxslər nəzərdə tutulur. Lakin bəzi hallarda qanunvericiliklə vergini ödəmək vəzifəsi verginin daşıyıcısı sayılan digər şəxslərin də üzərinə qoyula bilər. Buna daha çox vasitəli vergilərin tətbiqi zamanı rast gəlinir. Məsələn, ƏDV qeydiyyatına düşən şəxslər təqdim etdikləri mallara (işlərə, xidmətlərə) görə ƏDV məbləğini onları istehlak edən şəxslərdən tutur və dövlət büdcəsinə köçürürlər.

Vergilərin əsas elementlərindən biri olan vergitutma obyektinə mənfəət, gəlir, əmlak, torpaq, faydalı qazıntılar, təqdim olunmuş malların (işlərin, xidmətlərin) dəyəri və s. aid edilir.

Vergitutma bazası dedikdə, vergitutma obyektinin vergi tutulan hissəsinin dəyər və ya kəmiyyətə ifadəsi nəzərdə tutulur. Məsələn, mənfəət vergisinin vergitutma obyektini mənfəət sayılır, onun dəyərlə ifadəsi isə vergitutma bazasını təşkil edir.

Verginin əsas elementlərindən biri də vergi dərəcələridir. Vergi dərəcələri birbaşa vergitutma bazasına tətbiq edilir. Beynəlxalq təcrübədə əsasən mütənəşib, progressiv və regressiv vergi dərəcələri tətbiq olunur.

Mütənəşib vergi dərəcələri vergitutma bazasının ölçüsündən asılı olmadan onun bütün məbləğini eyni dərəcənin tətbiqini nəzərdə tutur. Mütənəşib vergi dərəcələrinə misal olaraq, hüquqi şəxslərin mənfəət vergisi dərəcəsinə və ƏDV dərəcəsinə göstərmək olar.

Progressiv vergi dərəcələrinin tətbiqi prinsipi isə vergitutma bazası artıqca onun səviyyəsinin artmasını nəzərdə tutur. Progressiv vergi dərəcələri iki yerə - sadə və mürəkkəb dərəcələrə bölünür. Sadə progressiv vergi dərəcəsi vergitutma bazasının bütün artmış məbləğini tətbiq edir. Mürəkkəb progressiv vergi dərəcəsinin tətbiqi zamanı isə vergitutma bazası hissələrə bölünür və hər bir növbəti hissəyə artırılmış vergi dərəcəsi tətbiq olunur.

Regressiv vergi dərəcələri vergitutma bazasının azalması ilə bağlı vergi dərəcəsinin də aşağı düşməsinə nəzərdə tutur. Azərbaycan Respublikasının mövcud vergi qanunvericiliyində belə vergi dərəcələrinin tətbiq olunması nəzərdə tutulmamışdır.

Vergi dövrü vergi növdən asılı olaraq, adətən, maksimum illik, rüblük, minimum isə aylıq dövr kimi müəyyən edilir. Bu dövrlərin sonunda vergitutma bazası və verginin dərəcəsi əsasında büdcəyə ödənilməli olan verginin məbləği müəyyən edilir. Hər bir vergi növü üzrə vergi dövrü qanunvericiliklə müəyyən edilir.

Bir çox hallarda vergilər müəyyən edilərkən vergi ödəyicilərinin bəzi kateqoriyaları üçün vergi güzəştləri və azad olmaları da nəzərdə tutula bilər. Bu güzəştlərin verilməsi müəyyən fəaliyyət sahəsinin inkişaf etdirilməsi və ya sosial problemlərin həlli zərurətindən irəli gəlir.

Qeyd etmək lazımdır ki, vergilərin müəyyən edilməsi məsələsinin həlli təkcə yuxarıda göstərilən vergi elementləri ilə bitmir. Burada həm də vergilərin hesablanması, ödənilməsi qaydalarının müəyyən edilməsi mühüm sayılır.

Beynəlxalq təcrübədə vergilərin ödənilməsinin üç əsas forması geniş yayılmışdır. Birincisi, vergilərin birbaşa mənbədə tutulmasıdır. Bu zaman vergi ödəyicisi gəliri yalnız mənbədə tutulan vergi çıxıldıqdan sonra qalan həcmdə əldə edə bilər.

İkincisi, vergilərin bəyannamə üzrə tutulmasıdır. Verginin bəyannamə üzrə tutulması gəlirin əldə edilməsindən sonra vergiyə cəlb olunması ilə bağlıdır. Verginin bu formada ödənilməsi həm də vergi ödəyicisi tərəfindən bəyannamə vermək öhdəliyinin yerinə yetirilməsi deməkdir.

Üçüncüsü, verginin vergi orqanının bildirişi əsasında tutulmasıdır. Buna misal olaraq, Azərbaycan Respublikasının vergi qanunvericiliyi üzrə fiziki şəxslərin əmlak və torpaq vergilərinin bələdiyyələr tərəfindən hesablanması və hesablanmış verginin ödənilməsi üçün ödəyicilərə tədiyyə bildirişlərinin göndərilməsini göstərmək olar.

Verginin ödənilməsi müddəti də vergilərin müəyyən olunmasının elementlərindəndir. Bu element müəyyən hesabat dövrü bitdikdən sonra müvafiq vergitutma obyektindən hesablanmış verginin büdcəyə ödənilməsinin son müddətini nəzərdə tutur.

Yuxarıda göstərilən bütün elementlərin məcmusu bütövlükdə vergitutmanın başlanğıcını ifadə etmiş olur. Həmin elementlər vasitəsilə qanunvericilikdə vergilərin hesablanması şərtlərini və qaydasını müəyyən edən prosedurlar müəyyənləşdirilir. Ən əsası isə budur ki, hər bir vergi elementinin anlayış universalıdır və onlardan dünya ölkələrinin tətbiq etdikləri vergitutma proseslərində istifadə edilir.

DAHA ZƏNGİN MƏLUMAT!

VERGİLƏR NAZİRLİYİ, İQTİSADİYYAT VƏ SƏNAYE NAZİRLİYİ, MALİYYƏ NAZİRLİYİ, ƏDLİYYƏ NAZİRLİYİ, ƏMƏK VƏ ƏHALİNİN SOSIAL MÜDAFİSİ NAZİRLİYİ, DÖVLƏT GÖMRÜK KOMİTƏSİ, DÖVLƏT SOSIAL MÜDAFİƏ FONDU

Hüquq məsləhətxanamız

Samirə Musayeva

Azərbaycan Respublikası
Vergilər Nazirliyinin Hüquq Baş İdarəsinin rəisi
vergi ödəyicilərinin suallarına cavab verir

Gəlir və xərclərin uçotu

Sahibkarlıq fəaliyyəti ilə məşğul olan fiziki şəxs olaraq gəlir və xərclərimin uçotunu hansı qaydada aparmalıyam?

Vergi Məcəlləsinin (VM) 16.1.3-cü maddəsinə əsasən, qanunvericiliklə nəzərdə tutulmuş qaydada gəlirlərinin (xərclərinin) və vergitutma obyektlərinin uçotunu aparmaq vergi ödəyicisinin vəzifəsidir. VM-in 130-cu maddəsində vergi ödəyicisinin gəlirinin və xərcinin uçotu, 71-ci maddəsində vergi ödəyiciləri tərəfindən seçən sənədlərinin tərtib olunması və saxlanılması, 139-cu maddəsində isə əmtəə-material ehtiyatlarının uçotu qaydaları müəyyən edilmişdir.

130-cu maddədə qeyd olunmuşdur ki, vergi ödəyicisi vergi tutulan gəlirin (mənfəətin) dəqiq əks etdirilməsi üçün sənədləşdirilmiş məlumat əsasında gəlirlərinin və xərclərinin vaxtlı-vaxtında dəqiq uçotunu aparmağa, VM-ə uyğun şəkildə təbii edilən uçot metodundan asılı olaraq gəlirlərini və xərclərini onların əldə olunduğu və ya çəkildiyi müvafiq hesabat dövrlərinə aid etməyə borcludur. Vergi ödəyicisinin istifadə etdiyi uçot metodunda xərclərin və daxilolmaların müddətləri və uçotu qaydasına dair bütün tələblər nəzərə alınmalıdır.

Hüquqi və fiziki şəxslərin vergitutma məqsədləri üçün gəlirləri və xərcləri VM-ə əsasən müəyyən edilir.

Vergi ödəyicisi öz fəaliyyəti ilə bağlı olan bütün əməliyyatların başlanğıcını, gedişini və qurtarmasını müəyyənləşdirməyə imkan verən uçotun aparılmasını təmin etməyə borcludur. VM-in 130-cu maddəsində başqa hallar nəzərdə tutulmamışdırsa, vergi tutulan gəlir VM-in tələblərinə əməl etmək üçün

zəruri düzəlişləri aparmaq şərti ilə vergi ödəyicisinin öz mühasibat uçotunda istifadə etdiyi metodla hesablanmalıdır.

Vergi ödəyicisi vergi ili ərzində eyni metodu tətbiq etmək şərti ilə vergilərin uçotunu kassa metodu və ya hesablamalar metodu ilə apara bilər.

Vergi ödəyicisinin istifadə etdiyi uçot metodu dəyişdirilərkən verginin məbləğinə təsir göstərən mühasibat əməliyyatlarına düzəlişlər uçot metodunun dəyişdirildiyi ildə aparılmalıdır ki, bu əməliyyatlardan heç biri nəzərdə qayırılmasın və ya iki dəfə hesabla alınmasın.

VM-in 131-133-cü maddələrində kassa metodu ilə, 134-136-cı maddələrində isə hesablama metodu ilə uçotun aparılması ilə bağlı müddəalar müəyyən edilmişdir.

Onu da qeyd edək ki, VM-in 67.1-ci maddəsinə əsasən, vergi ödəyicisi tərəfindən mühasibat uçotu aparılmadıqda və ya mühasibat uçotu müəyyən edilmiş qaydada aparılmadıqda vergi orqanları ödənilməli olan verginin məbləğini həmin maddədə göstərilən əlaqəli məlumatlardan istifadə etməklə hesablaya bilər.

VM-in 76.1-ci maddəsində qeyd edilmişdir ki, vergi ödəyicisi gəlirlərin və xərclərin uçotunu VM ilə müəyyən edilmiş qaydada aparmadıqda vergi orqanları kredit təşkilatına və ya bank əməliyyatları aparın şəxsə yazılı bildiriş göndərməklə həmin bankın xidmət etdiyi vergi ödəyicisinin (şəxsin) bank hesabı və əməliyyatları barədə məlumat ala bilər.

Suallarınızı redaksiyamızın ünvanına: AZ 1073, Bakı ş., Landau küç., 16 və ya s.musayeva@taxes.gov.az elektron poçt ünvanına göndərə bilərsiniz.

Bankomatlar kifayət qədər pul vəsaiti ilə təchiz edilib

Mərkəzi Bank (MB) Bakıda keçiriləcək birinci Avropa Oyunları zamanı paytaxtda quraşdırılmış bankomat və POS-terminal şəbəkəsinin stabil fəaliyyətinin təmin edilməsi və mövcud infrastrukturun tam hazır, işlək vəziyyətdə olması üçün bank rəhbərlərinə müraciət edib.

Azərbaycan ərazisində əsas tədavi vasitəsi manat hesab olunduğundan, milli valyutaya tələb, xarici valyutaya isə təklif artması proqnozlaşdırılır

Bank ictimaiyyətinin nümayəndələri ilə görüşdə Mərkəzi Bankın sədrinin birinci müavini Alim Quliyev bildirdi ki, ekvayerin xidməti göstərən kommersiya bankları öz sistemlərinin fasiləsiz və dayanıqlı fəaliyyətinə tam əmin olmaq üçün müəyyən test sınaqları və yarana biləcək problemləri önləmək üçün təxirəsalınmaz tədbirlər həyata keçirməlidirlər. Bankomat şəbəkəsi lazımı qədər milli və xarici valyutada nağd pul vəsaitləri ilə təchiz edilməli, sistemin pul bazasının mütəmadi olaraq monitorinqi aparılmalıdır.

MB texniki təminat məsələləri ilə yanaşı, maarifləndirmə, təbliğat işlərinin də yüksək səviyyədə təmin edilməsi üçün müvafiq işlərin görülməsini vacib sayır və bu məqsəddə aidiyyəti qurumların nümayəndələrinin iştirakı ilə birgə tədbirlərin keçirilməsi nəzərdə tutulur.

Mayın sonlarından başlayaraq Oyunların keçiriləcəyi imman kompleksləri və ətraf ərazilərdə, həmçinin şəhər mərkəzində yerləşən təsərrüfat subyektlərində işləyən satıcılar POS-terminallardan istifadə qaydaları barədə məlumatlandırılacaqlar. Həyata keçiriləcək tədbirlərin koordinasiya olunması üçün hər bir kommersiya bankında rəhbərlik səviyyəsində məsul şəxslərin ayrılması tapşırıb.

MB bankomat və POS-terminalların sayının artırılması üçün işlərin davamlı olacağını, xüsusilə də regionlarda bu prosenin sürətləndirilməsi üçün zəruri tədbirlərin görülməyini bəyan edib. Bank filiallarının, bankomat şəbəkəsinin və POS-terminalların sayının artırılması istiqamətində işlər Avropa Oyunlarından sonra da davam etdiriləcək.

A.Quliyev bildirdi ki, «Azərbaycan Respublikasında müasir elektron ödəniş xidmətlərindən istifadənin genişləndirilməsi üzrə 2012-2016-cı illər üçün Dövlət Proqramında ticarət, iaşə və xidmət sahələrində POS-terminalların quraşdırılmasının kütləviləşdirilməsi, əhali arasında maarifləndirmə işlərinin genişləndirilməsi və bu qurğulardan istifadə ilə əlaqədar stimullaşdırıcı tədbirlərin artırılması nəzərdə tutulub.

İqtisadçı Aydın Hüseynovun sözlərinə görə, Avropa Oyunları zamanı nağd pul kütləsinə tələb artacaq və Azərbaycan ərazisində əsas tədavi vasitəsi manat hesab olunduğundan, milli valyutaya tələb, xarici valyutaya isə təklif artması proqnozlaşdırılır. Manata tələb artması isə milli valyutamızın stabilliyini qoruyub saxlamağa imkan verir.

Elbrus CƏFƏRLİ

Ödəmə mənbəyində tutulan vergilər

Ödəmə mənbəyində verginin tətbiqi, əsasən, iki amillə əsaslandırılır: Vergi Məcəlləsinin 13.2.16-cı maddəsi ilə Azərbaycan Respublikası mənbəyində gəlir əldə edən və vergi ödəməkdən yayınma ehtimalı yüksək olan şəxslərin vergidən yayınma risklərinin minimalaşdırılması və ümumən vergi inzibatiçiliğinin sadələşdirilməsi.

Mövcud qanunvericiliyə əsasən, ödəmə mənbəyində vergitutma zamanı vergilər bilavasitə gəlir əldə edən şəxs (vergi ödəyicisi) tərəfindən deyil, bu gəliri ödəyən, Vergi Məcəlləsi ilə müəyyən olunan hallarda və qaydada üzərlərinə vergi agenti vəzifələri qoyulan və artıq vergi orqanlarında qeydiyyatda olan fərdi sahibkarlar və hüquqi şəxslər tərəfindən tutulur, bəyan edilir və büdcəyə ödənilir.

Faiz gəliri

Aşağıdakı şəxslər istisna olmaqla kreditlər (ssudalar), depozitlər (hesablar) üzrə ödənilən faizlər digər şəxslərə təqdim edilərkən vergiyə cəlb edilir:

- rezident statusunda olan kredit təşkilatı və ya bank əməliyyatlarını aparın digər şəxs;
- maliyyə lizinqini həyata keçirən rezident şəxs;
- qeyri-rezident bankların daimi nümayəndəliyi;
- maliyyə lizinqini həyata keçirən qeyri-rezidentin daimi nümayəndəliyi.

Fiziki şəxs bir neçə iş yerində əmək funksiyalarını yerinə yetirdikdə onun əldə etdiyi gəlirlərindən gəlir vergisi hər bir iş yerində ayrıca hesablanaraq tutulur

Fiziki şəxslərin və sadələşdirilmiş vergi ödəyicilərinin əldə etdiyi faizlərin 10 faiz dərəcə ilə ödəmə mənbəyində vergiyə cəlb olunması bu şəxslər tərəfindən vergi öhdəliklərinin tam yerinə yetirilməsi kimi qəbul olunur, həmin gəlirlər bəyan edilmir və bir daha vergiyə cəlb olunmur.

Yerli bank və xarici bankın Azərbaycan Respublikasındakı filialı tərəfindən fiziki şəxslərin əmanətləri üzrə ödənilən illik faiz gəlirlərinin 500 manatadək olan hissəsi vergidən azad edilir.

Mənfəət vergisinin ödəyicisi olan rezident müəssisə və ya qeyri-rezidentin daimi nümayəndəliyi isə ödənilmiş vergini nəzərə almalıdır, yəni faiz gəlirinin tam məbləğini ümumi gəlirinə daxil edərək hesabladiğı verginin məbləğini, ödəmə mənbəyində verginin tutulduğunu təsdiq edən sənədləri vermək şərti ilə bu mənbədə ödənilmiş verginin məbləği qədər azaltmalıdır.

İcarə haqqından gəlir

Rezident müəssisələrə və ya qeyri-rezidentlərin daimi nümayəndəliklərinə Azərbaycan Respublikasında ödənilən icarə haqları istisna olmaqla, digər şəxslərə ödənilən icarə haqlarından ödəmə mənbəyində 14 faiz dərəcə ilə vergi tutulur. Bu zaman icarəyə verən vergi öhdəlikləri bununla tam yerinə yetirilmiş hesab olunur.

İcarə haqqı vergi ödəyicisi kimi uçotda olmayan fiziki şəxs tərəfindən ödəniləndə icarəyə verən vergi uçotuna dayanmalı, öz öhdəliklərini gəlir vergisinin bəyannaməsi ilə özü bəyan edərək vergi məbləğini büdcəyə köçürməlidir.

Qeyd edək ki, Azərbaycan Respublikasında yaşayış fondu aid olmayan daşınmaz əmlakın vergitutma məqsədləri üçün aylıq icarə haqqının məbləği bazar qiymətləri nəzərə alınmaqla müəyyən edilmişdir.

Bundan başqa, qeyri-maddi aktivlər üzərində müəllif hüquqlarından istifadəyə, yaxud istifadə hüquqlarının verilməsinə görə rezident müəssisələrə və ya qeyri-rezidentlərin daimi nümayəndəliklərinə ödənilən royalti ödəmə mənbəyində vergiyə cəlb olunmur, digər şəxslərdən ödəmə mənbəyində 14 faiz vergi tutulmuş royaltinin alıcısının vergi öhdəlikləri isə bununla tam yerinə yetirilmiş hesab olunur və həmin şəxs bu gəlirini bəyan etmir. Gəlir növlərindən asılı

haqqının 1 misli (2015-ci il üzrə 140 manat) məbləğində gəlir vergisindən azad olunmasdır.

Dividend gəliri

Rezident müəssisə tərəfindən təsisçilərinə və yaxud səhmdarlarına xalis mənfəətinin (sadələşdirilmiş vergi ödəyiciləri tərəfindən vergi və xərclər çıxıldıqdan sonra gəlirin) bölüşdürülməsi ilə bağlı ödənilən dividenddən 10 faiz dərəcə ilə vergi tutulur, vergi tutulmuş dividendin alıcısının vergi öhdəlikləri bununla tam yerinə yetirilmiş hesab edilir, bu gəlirlər bəyan olunmur və bir daha vergiyə cəlb edilmir. Həmin gəlir yenidən dividend şəklində təsisçilərə (payçılara) verilən zaman da vergiyə cəlb olunmur.

Qeyd olunmalıdır ki, hasiətin pay bölgüsü və ixrac boru kəmərləri haqqında sazişlər çərçivəsində mənfəətin bölüşdürülməsindən, habelə Azərbaycan Prezidentinin müəyyən etdiyi hallarda törəmə müəssisələrin xalis mənfəətinin tam mülkiyyətçi hüquqi şəxsin mərkəzləşdirilmiş fondunda cəmləşdirilməsindən gəlir dividend kimi vergiyə cəlb olunmur.

Sığorta ilə bağlı gəlirlər

Üç ildən artıq müddətə bağlanmış, lakin vaxtından əvvəl xitam verilmiş həyatın yığılması sığortası və pensiya sığortası üzrə ödənilən sığorta haqları sığortaçı tərəfindən sığorta müqaviləsi qüvvədə olan dövr

zində işçinin əməkhaqqından hesablanan vergi məbləği nəzərə alınmaqla ödəmə mənbəyində vergiyə cəlb olunur.

Həyatın yığılması sığortası çərçivəsində sığorta ödənişinin vergiyə cəlb edilməli olan hissəsinin sığorta olunanın ödədiyi (onun xeyrinə ödənilən) sığorta haqları ilə sığorta ödənişləri arasındakı fərq təşkil edir. Bununla belə, üç ildən artıq qüvvədə olan həyatın yığılması sığortası üzrə sığorta olunan və ya faydalanan şəxsə ödənilən vəsait vergidən azaddır.

Qeyri-rezidentin gəlirləri

Bu gəlir növü daimi nümayəndəliklə bilavasitə bağlı olmayan gəlirləri və daimi nümayəndəlik vasitəsilə əldə olunan gəlirləri özündə cəmləşdirir. Daimi nümayəndəlik vasitəsilə gəlir əldə olunarkən Azərbaycan mənbəyindən alınan gəlirlər üzrə vergi öhdəliklərini daimi nümayəndəlik özü yerinə yetirir və yalnız xalis mənfəətdən qeyri-rezi-

dentə ödəmələr aparılarkən həmin ödəmədən 10 faiz dərəcə ilə vergi tutulur.

Qeyd edək ki, ikiqat vergitutmanın aradan qaldırılması haqqında beynəlxalq müqavilələrdə vergilərin aşağı dərəcəsi və ya vergilərdən tam azad olunması nəzərdə tutulduğu halda, xüsusi olaraq hazırlanmış inzibatiçilik qaydalarına əsasən müvafiq formalar təqdim edilməklə dividend, faizlər və royaltilər ödəmə mənbəyində vergiyə cəlb olunmadan vergidən azad edilə, vergiyə cəlb olunmuş digər gəlir növləri isə vergi tutulduqdan sonra qeyri-rezidentin vergi orqanına müraciətinə əsasən Nazirlər Kabinetinin müəyyən etdiyi qaydada geri qaytarıla bilər.

ƏDV-nin tətbiqində vergi agentinin vəzifələri

Ödəmə mənbəyində vergi gəlirdən tutulsa da, Azərbaycan Respublikasının vergi qanunvericiliyində ƏDV-nin tətbiqi zamanı bu mexanizmdən də istifadə olunur. İstisna hal kimi yığılması sığortası Azərbaycan Respublikasının ərazisində vergi uçotunda olan şəxslərə işlərin (xidmətlərin) təqdim olunması prosesində baş verir. İşlərin (xidmətlərin) alıcısı onların dəyərində 18 faiz dərəcəni tətbiq etməklə ƏDV məbləğini hesablamalıdır. Hesablanmış vergini ƏDV ödəyiciləri ƏDV bəyannaməsində, digər vergi ödəyiciləri isə xüsusi bəyannamə formasında növbəti ayın 20-dən gec olmayaraq bəyan etməli, ƏDV ödəyiciləri həmin müddət ərzində, digər vergi ödəyiciləri isə ödəmə verildikdən sonra 7 gün ərzində ƏDV-ni ödəməyə borcludurlar.

Bəyannamənin təqdim edilməsi

Muzdlu işlə əlaqədar əldə olunan gəlirdən ödəmə mənbəyində tutulan vergi üzrə ƏDV-nin və sadələşdirilmiş verginin ödəyiciləri üçün hesabət dövrü təqvim ili, digər gəlir növləri üzrə hesabət dövrü isə rübdür. Gəliri ödəmə mənbəyində vergiyə cəlb olunmuş şəxs qanunvericilikdə göstərilən istisnalar nəzərə alınmaqla bəyannaməni təqdim etməklə artıq ödənilmiş vergi məbləğinin Nazirlər Kabinetinin müəyyən etdiyi qaydada qaytarılmasını tələb edə bilər. Bu zaman vergi uçotunda olmayan şəxs belə bəyannaməni təqdim etmək üçün ilk növbədə vergi uçotuna dayanmaq, bu barədə ərizə ilə vergi orqanına müraciət etməli və VÖEN almalıdır.

Rəşad SADIQOV

Vahid turizm paketi hazırlanacaq

Azərbaycan, Türkiyə, Qazaxıstan və Qırğızıstan «Müasir İpek yolu» adlı vahid turizm paketi hazırlamağı planlaşdırırlar. Bununla bağlı Türkdillli Dövlətlərin əməkdaşlıq Şurası çərçivəsində təşkilat üzv ölkələrin Bakıda keçirilən turizm nazirlərinin toplantısında razılığa gəlinərək, müvafiq anlaşma memorandumu imzalanıb.

Şuranın baş katibi Ramil Həsənov deyib ki, memorandum imzalanmasında əsas məqsəd türkdillli ölkələrin birgə turizm məhsulunun yaradılmasına dəstək vermək, üzv ölkələrə məhsul özlə sektor nümayəndələrinin rolunun artırılması və onlar arasında əməkdaşlığın inkişaf etdirilməsidir.

Azərbaycanın mədəniyyət və turizm naziri Əbülfəs Qarayev sözlərinə görə, artıq bu assosiasiyalar vasitəsilə dəstəklənəcək layihələr beynəlxalq səviyyədə

xalq səviyyəyə çıxarılacaq: «Bu da Azərbaycan, Türkiyə, Qazaxıstan və Qırğızıstanla

zaxıstan və Qırğızıstanla turistiklər daha çox cəlb olunmasına kömək edəcək. Bununla yanaşı, adı çəkilən ölkələrin özlərindən də qarşılıqlı tu-

keçirilməsi planlaşdırılır. İstədik ki, bu ölkələrə turist axınını daha yüksək səviyyədə olsun. Biz turizm layihələri vasitəsilə xalqların mədəni irsini, tarixinin tanıtılması üçün türk dövrləri arasında daha yaxın münasibət qurmağa çalışmalıyıq. Bu əməkdaşlıq bizim üçün çox faydalıdır».

Qeyd edilib ki, təməli qoyulan birgə əməkdaşlığa gələcəkdə Macarıstan və digər ölkələr də qoşula bilər. Ona görə də bu gün «dördlük» formatında olan gəriş gələcəkdə «altılıq» və ya «yeddiplik» formatında keçirilə bilər. Qərara alınıb ki, turizm nazirlərinin üçüncü toplantısı gələn ilin may ayında Qırğızıstanda keçirilsin.

Fəxryyə İKRAMQIZI

Daşınmaz əmlakın dövlət qeydiyyatı asanlaşıb

Son illərdə əmlakın qeydiyyatı prosedurlarının sayı və sərf edilən müddətlərin azaldılması istiqamətində Əmlak Məsələləri Dövlət Komitəsi tərəfindən müxtəlif tədbirlər həyata keçirilib.

Komitədən verilən məlumata görə, 2012-ci ildən tətbiqinə başlanan elektron xidmətlərin sayı 31-ə çatıb. Bu xidmətlərin tətbiqi əmlakın qeydiyyatını faktiki olaraq elektronlaşdırmağa şərait yaradıb

və indiyədək 210 minə yaxın müraciət məhz elektron xidmətlər vasitəsilə təmin edilib. Cari ilin birinci rübündə isə 36 minə yaxın müraciət elektron xidmətlər vasitəsilə daxil olub.

İlk rübün göstəriciləri müsbətdir

Bu ilin ilk üç ayında regionlarda əmlakın qeydiyyatı 20%-dən çox yüksəlib, ölkədə 49 minə yaxın daşınmaz əmlak üzərində mülkiyyət hüququ qeydə alınıb. Aparılan qeydiyyatın 11 mindən çoxu (23,3%-i) ilkin, 38 minə yaxını (76,7%-i) isə təkrar qeydiyyatı aiddir. Ötən ilin müvafiq dövrü ilə müqayisədə ümumi qeydiyyat 11,1% artıb.

Cari ilin yanvar-mart aylarında 35 mindən çox daşınmaz əmlaka texniki pasport tərtib edilib, 9 min

ipoteka müqaviləsi, mindən çox yüklülük dövlət qeydiyyatına alınıb. Hüquqi və fiziki şəxslərə dövlət reyestrindən 33 mindən çox məhdudiyət arayışı, əhaliyə xidmətlə bağlı 6 minə yaxın digər müxtəlif məzmunlu arayışlar verilib. 32 minə yaxın daşınmaz əmlak obyektinə müayinə aktı tərtib edilib. Ötən ilin yanvar-mart ayları ilə müqayisədə yüklülüyün qeydiyyatında 46,9%, ipotekanın qeydiyyatında isə 2% faiz artım olub.

Yeni qanunvericilik mühüm sosial əhəmiyyətə malikdir

Mayın əvvəlində dövlət başçısı tərəfindən imzalanmış Əmlak Məsələləri Dövlət Komitəsinin yeni Əsasnaməsini təsdiq edən fərman daşınmaz əmlakın qeydiyyatında mühüm sosial əhəmiyyətə malikdir. Fərman daşınmaz əmlakın qeydiyyatında, torpaqların istifadəsi və kadastr məsələlərində vahid idarəçilik prinsipini nəzərdə tutur.

Yeni qanunvericiliyə əsasən, artıq vətəndaşlar yalnız bir ünvanla gəlməklə daşınmaz əmlakın qeydiyyatdan keçirə, torpaq sahələrinə dair kadastr məsələlərini həll edə biləcəklər. Bununla da qeydiyyat prosesində operativlik, şəffaflıq, rahatlıq və əlverişlilik daha da artacaqdır.

«Kütləvi çıxarış» kampaniyasına maraq artıb

Artıq 8 aydır ki, davam etdirilən «kütləvi çıxarış» kampaniyası böyük diqqət cəlb etməklə əhəlinin qeydiyyata olan marağını yüksəldib. Kampaniyanın mobil ofis xidmətləri vasitəsilə keçirilməsi, əlavə vaxt itkisinin qarşısının alınması, xidmətlərin yerlərdə birbaşa ünvanlara rahat və operativ şəkildə çatdırılması mühüm sosial üstünlüklərdir.

Bu il kampaniya çərçivəsində bir sıra yeniliklər edilib. Bunlar çıxarışların təqdim olunması ilə yanaşı, qeydiyyata dair ilkin sənədlərin qəbulu və fiziki məhdudiyətli insanlara çıxarışların birbaşa onların evində təqdim olunmasıdır. Bu ilin ilk rübündə kampaniya Masallı, Zaqatala və Beyləqanda keçirilib. Üç ay ərzində 600-ə yaxın vətəndaşa çıxarış təqdim olunub, 300-ə yaxın vətəndaşdan ilkin sənədlər qəbul edilib. İndiyədək kampaniyadan ümumilikdə 3300-ə yaxın vətəndaş faydalana bilib.

AYTƏN

Bu ilin ilk rübündə 6268 nəfər işaxtaran işə götürülüb

«Məşğulluq haqqında» Qanuna görə, işi və qazancı olmayan, işə başlamağa hazır olub müvafiq icra hakimiyyəti orqanında işaxtaran kimi qeydiyyata alınan, əmək qabiliyyətli yaşda olan əmək qabiliyyətli vətəndaşlar işsiz statusu almaq hüququna malikdirlər. Vətəndaş yaşadığı ərazi üzrə müvafiq icra hakimiyyəti orqanına şəxsiyyətini təsdiq edən sənəd, əmək kitabçası, peşə və ya ixtisasını təsdiq edən sənəd edərək işaxtaran kimi qeydə alınır. İlk dəfə işaxtaranlar isə şəxsiyyəti təsdiq edən və təhsil haqqında sənədləri təqdim etməlidirlər.

İşsiz statusunun və müavinətinin verilməsi

İşaxtaran kimi qeydiyyata alınmış vətəndaş tələb olunan sənədləri təqdim etdiyi andan ona münasib iş təklif olunmadığı halda, müvafiq icra hakimiyyəti orqanı 11 gün ərzində həmin şəxsə işsiz statusu verilməsi haqqında qərar qəbul edir. İşsiz statusu almış vətəndaşlar işsizliyin başlanmasından əvvəlki 1 il ərzində 26 təqvim həftəsindən az olmayan müddətdə böyük diqqət cəlb etməklə əhəlinin qeydiyyata olan marağını yüksəldib. Kampaniyanın mobil ofis xidmətləri vasitəsilə keçirilməsi, əlavə vaxt itkisinin qarşısının alınması, xidmətlərin yerlərdə birbaşa ünvanlara rahat və operativ şəkildə çatdırılması mühüm sosial üstünlüklərdir.

Bu il kampaniya çərçivəsində bir sıra yeniliklər edilib. Bunlar çıxarışların təqdim olunması ilə yanaşı, qeydiyyata dair ilkin sənədlərin qəbulu və fiziki məhdudiyətli insanlara çıxarışların birbaşa onların evində təqdim olunmasıdır. Bu ilin ilk rübündə kampaniya Masallı, Zaqatala və Beyləqanda keçirilib. Üç ay ərzində 600-ə yaxın vətəndaşa çıxarış təqdim olunub, 300-ə yaxın vətəndaşdan ilkin sənədlər qəbul edilib. İndiyədək kampaniyadan ümumilikdə 3300-ə yaxın vətəndaş faydalana bilib.

AYTƏN

diyyatdan keçməklə müavinət alırlar. Vətəndaşa işsiz statusu təyin olunan gün qeydiyyat günü hesab edilir və işsiz statusu müəyyən olunan vaxtdan 1 il keçdikdən sonra işsiz vətəndaş münasib işlə təmin olunmaybsa, onun təkrarən işsizliyə görə müavinət almaq hüququ vardır. Bu zaman işsizlik müavinəti təsdiq olunmuş müavinətin minimum məbləğində müəyyən edilir.

Əmək və Əhəlinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyi yanında Dövlət Məşğulluq Xidmətinin nüsbə, onların işsizlik müavinəti axırncı iş yerindəki son 12 ay üzrə hesablanmış orta aylıq əməkhaqqının 70 faizi məbləğində müəyyən edilir. İşsizliyin başlanmasından əvvəlki 1 il ərzində 26 təqvim həftəsindən az olmayan müddətdə böyük diqqət cəlb etməklə əhəlinin qeydiyyata olan marağını yüksəldib. Kampaniyanın mobil ofis xidmətləri vasitəsilə keçirilməsi, əlavə vaxt itkisinin qarşısının alınması, xidmətlərin yerlərdə birbaşa ünvanlara rahat və operativ şəkildə çatdırılması mühüm sosial üstünlüklərdir.

Kimlərə işsiz statusu verilmir?

Ölkəmizdə bu şəxslərə işsiz statusu verilmir:

- 15 yaşadək yeniyetmələrə;
- pensiya (ailə başçısını itirməyə görə uşaqlar üçün təyin olunmuş pensiyalar istisna olmaqla) hüququ qazanmış vətəndaşlara;
- işaxtaran kimi qeydiyyata alındıqdan sonrakı 10 gün müddətində münasib iş axtarmaq məqsədilə üzürsüz səbəbdən məşğulluq mərkəzlərinə gəlməyənlərə və ya bu müddət ərzin-

də təklif edilən iki münasib işdən imtina edənlərə;

- ilk dəfə iş axtaranlara;
- azadlıqdan məhrum etmə cəzası çəkənlərə;
- məşğul şəxslərə, o cümlədən sahibkarlara, fərdi əmək fəaliyyəti ilə məşğul olanlara və mülkiyyətində torpaq payı olanlara.

İşsiz vətəndaşların sosial adaptasiyası

Ümumiyyətlə, işaxtaran və işsiz vətəndaşların əmək bazarında rəqabətə davamlı peşə və ixtisaslara yiyələnməsi onların sosial adaptasiyasında böyük rol oynayır. Respublikada məşğulluq xidməti orqanları tərəfindən əmək bazarının real tələbləri nəzərə alınaraq qisməddətli, çəvik tədris proqramları əsasında işaxtaran və işsiz əhəlinin peşə hazırlığına, yenidən hazırlığına və ixtisasının artırılmasına cəlb edilməsi və təhsilini başa vurmaqdan sonra münasib işlə təmin olunması həyata keçirilir. Hazırda məşğulluq xidməti orqanlarında ənənəvi proqramlarla 55 müxtəlif iş və ixtisas üzrə hazırlıq kursları təşkil edilir.

2015-ci ilin birinci rübü ərzində məşğulluq xidməti orqanları tərəfindən münasib işlərlə təmin olunan vətəndaşların sayı 6268 nəfər olub. Onlardan sosial müdafiəyə xüsusi ehtiyacı olan və işə düzəlməkdə çətinlik çəkən, bu səbəbdən kvota üzrə məşğulluğu təmin olunanlar 222 nəfər təşkil edib. Bu ilin ilk üç ayında haqqı ödənilən ictimai işlərə cəlb edilənlərin sayı 109 nəfər, DMX-nin Bakı, Sumqayıt, Gəncə, Mingəçevir və Naxçıvan şəhərlərində keçirilən əmək birjalari tərəfindən müdəcəfi xarakterli işlərə göndərilənlərin sayı isə 893 nəfər olub.

A.NƏBİYEVƏ

Sənaye məhəllələri haqqında yeni qərar qəbul edilib

Azərbaycan Respublikasının dövlət siyasəti iqtisadiyyatın hərtərəfli inkişafının təmin edilməsini, o cümlədən texnologiyalar əsasında sənayenin dinamik inkişafını və şəxsləndirilməsini nəzərdə tutur. Son illərdə regionların sosial-iqtisadi inkişafına dair bir sıra dövlət proqramları çərçivəsində

tur xərclərinin azaldılması, kooperasiya əlaqələrinin gücləndirilməsi, kiçik və orta sahibkarlığın inkişaf etdirilməsi və sair məsələlərin həlli baxımından böyük əhəmiyyət kəsb edir.

Azərbaycan hökuməti «Sənaye məhəllələri haqqında Nümunəvi Əsasnamə»nin təsdiq olunması barədə qərar qəbul edib. Əsasnamədə

də müxtəlif təyinatlı yuğüllər sənaye müəssisəsi tikilib istifadəyə verilib, minlərlə yeni iş yeri yaradılmışdır.

Ölkədə rəqabətə davamlı sənaye məhsulları istehsalını daha da artırmaq məqsədilə hazırda sənaye parklarının yaradılması istiqamətində iş aparılır. Sahibkarlıq fəaliyyətinin genişləndirilməsində və yerli ehtiyatlardan səmərəli istifadə etməklə sənaye sahələrinin inkişaf etdirilməsində bir istiqamət də regionlarda - ölkənin ayrı-ayrı şəhərlərində sənaye məhəllələrinin yaradılmasıdır. Sənaye məhəllələri istehsal prosesinin təşkilində infrastrukturu

xərclərinin azaldılması, kooperasiya əlaqələrinin gücləndirilməsi, kiçik və orta sahibkarlığın inkişaf etdirilməsi və sair məsələlərin həlli baxımından böyük əhəmiyyət kəsb edir.

Azərbaycan hökuməti «Sənaye məhəllələri haqqında Nümunəvi Əsasnamə»nin təsdiq olunması barədə qərar qəbul edib. Əsasnamədə

denti tərəfindən qəbul edilir. Sənaye məhəlləsinə bələdiyyə mülkiyyətində olan torpaq sahələri icarə müqaviləsi əsasında və ya Azərbaycanın Mülki Məcəlləsində müəyyən olunmuş digər əsaslarla icarəyə vermək hüququ ilə cəlb edilir.

Nazirlər Kabinetinin qərarında sənaye məhəlləsinin yaradılmasının məqsədi, fəaliyyət profili, maliyyə-yələşdirilmə mənbələri, ərazisi, idarə olunması və fəaliyyətinin təşkili ilə bağlı məsələlər müəyyən edilir. Sənaye məhəlləsinin fəaliyyətinin təşkili, idarə olunması və inkişafı idarəedici təşkilat tərəfindən həyata keçirilir. İdarəedici təşkilat sənaye məhəlləsinin fəaliyyətinə görə cavabdehdir və sənaye məhəlləsinin iş-tirəkçisi kimi fəaliyyət göstərər bilməz.

Əsasnamədə qeyd olunur ki, sənaye məhəlləsinin yaradılmaqda qərar qəbul edildikdən sonra beş il ərzində sahibkarlıq fəaliyyətinin həyata keçirilməsinə dair heç bir müqavilə bağlanılmıqda və ya əvvəl bağlanmış müqavilələr qüvvədən düşdükdə sənaye məhəlləsi ləğv edilir. Ləğv etmə haqqında qərar qəbul edildiyi tarixdən bir ay sonra qüvvəyə minir. Sənaye məhəlləsinin ləğv edilməsi onun idarəedici təşkilatının ləğvinə səbəb olmur və onun iş-tirəkçisi olmuş hüquqi şəxslərin və fərdi sahibkarların həmin ərazidə fəaliyyətlərini davam etdirmələrinə qadağa qoymur.

Əsasnamədə dəyişikliklər yalnız Azərbaycan Respublikasının Prezidenti ilə razılaşdırıldıqdan sonra qüvvəyə minə bilər.

◆ sənaye məhəlləsinin yaradılması və ləğv edilməsi ilə bağlı Azərbaycan Prezidentinə təkliflər verir;

◆ sənaye məhəlləsinin fəaliyyətinin təşkili, idarə olunması və inkişafı ilə bağlı idarəedici təşkilata kömək göstərir;

◆ sənaye məhəllələrinin fəaliyyəti barədə illik hesabat hazırlayır və Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə təqdim edir.

Sənaye məhəlləsinin ərə-

Fəxriyyə İKRAMQIZI

E-xidmətlərin təhlükəsizliyi təmin olunacaq

Azərbaycan Beynəlxalq Telekommunikasiya İttifaqı qarşısında kibertəhlükəsizliklə bağlı beynəlxalq konvensiyanın qəbul edilməsi barədə təşəbbüs çıxış edib. Son illərdə beynəlxalq kibercriminaların sayının artması və bu sahədə ölkələrin koordinasiya olunmuş şəkildə birgə fəaliyyətinin artırılması zərurəti konvensiyanın qəbulunu gündəmə gətirib.

Rabitə və yüksək texnologiyalar naziri Əli Abbasovun sözlərinə görə, hazırda informasiya resurslarına global miqyasda müdaxilələr artır, ölkələr virtual mühitdə artan insidentlərlə bağlı bir-birinə tez-tez etirazlarını bildirsələr də bunun qarşısını almaq mümkün olmur. Problemin həlli üçün hətta Avropa İttifaqının kibertəhlükəsizlik haqqında beynəlxalq konvensiyası da geniş əhatəli sənəd deyil.

Rabitə və Yüksək Texnologiyalar Nazirliyinin İnformasiya cəmiyyəti şöbəsi

keçirilməsi məqsədilə Xüsusi Rabitə və İnformasiya Təhlükəsizliyi Dövlət Agentliyi fəaliyyət göstərir. Bu qurum informasiya-telekommunikasiya sistemlərinin və şəbəkələrinin, idarələrarası elektron sənəd dövriyyəsinin, dövlət orqanlarının internet şəbəkəsi ilə əlaqəsinin, onların internet informasiya resurslarının məlumat və resurs mərkəzində yerləşdirilməsinin təşkili, təhlükəsizliyini və inkişafını təmin edir.

Təhlükəsizlik sisteminin gücləndirilməsini zəruriləşdirən amillərdən biri də respublikamızda «Elektron hökumət» vasitəsilə əhaliyə müxtəlif elektron xidmətlərin göstərilməsinin miqyasının artmasıdır. Hazırda dünyanın əksər ölkələrində kibercriminaların maliyyə, bank, sığortə, qiymətli kağızlar, elektron biznes sistemlərinə daxil olaraq onların maliyyə vəsaitlərini ələ keçirməsi hallarına da rast gəlinir. Elektron ödəniş sistemlərinə, xü-

İstifadəçilərin informasiya resurslarını və sistemlərini mümkün təhdidlərdən qorumaq məqsədilə informasiya təhlükəsizliyi olduqca vacibdir

min müdiri İsfəndiyar Əliyev hesab edir ki, son illər global informasiya cəmiyyətinin formalaşması nəticəsində dövlətlərə ziddiyyətlər və münaqişələr virtual məkana da keçib: «Qloballaşan dünyada informasiya texnologiyalarının yaratdığı imkanlardan sui-istifadə etməklə cinayətin yeni növləri yaranır. İnformasiya-kommunikasiya texnologiyalarının geniş yayılması və istifadəsi nəticəsində virtual məkanda formalaşan şəbəkəni, həmçinin istifadəçilərin informasiya resurslarını və sistemlərini mümkün təhdidlərdən qorumaq məqsədilə informasiya təhlükəsizliyi olduqca vacibdir».

«Elektron hökumət» quruculuğunun böyük vəsət alması bu sahədə təhlükəsizlik məsələlərinin gücləndirilməsini şərtləndirir. Hazırda Azərbaycanda informasiya təhlükəsizliyi siyasətinin təmin olunması və bu sahədə dövlət siyasətinin həyata

çatdırılması məqsədilə Xüsusi Rabitə və İnformasiya Təhlükəsizliyi Dövlət Agentliyi fəaliyyət göstərir. Bu qurum informasiya-telekommunikasiya sistemlərinin və şəbəkələrinin, idarələrarası elektron sənəd dövriyyəsinin, dövlət orqanlarının internet şəbəkəsi ilə əlaqəsinin, onların internet informasiya resurslarının məlumat və resurs mərkəzində yerləşdirilməsinin təşkili, təhlükəsizliyini və inkişafını təmin edir.

Elbrus CƏFƏRLİ

Yeni hesablar planı üzrə ikili yazılışların verilməsi

Xanbaba Quliyev,
Auditorlar Palatasının üzvü

Hörmətli oxucular, yeni hesablar planında əks etdirilən bütün mühasibat hesablarında (hazırda 111№-li, 112№-li hesablarda) aparılacaq əməliyyatlara dair ikili yazılışların verilməsi ilə bağlı tövsiyələrimizi davam etdiririk. Göstərilən nümunələr şərti və öyrətmə xarakteri daşıyır. Bu dəfə misal olaraq alınmış avadanlığın ilkin dəyər modelinə əsasən qiymətləndirilməsi ilə bağlı əməliyyatlara nəzər yetirəcəyik.

Misal 1. Müəssisə 2012-ci ilin yanvar ayında faydalı istismar müddəti 5 il və son qalıq dəyəri 800 manat müəyyən edilmiş avadanlığın ilkin dəyərində 5900 (əsas hissə 5000 manat + ƏDV 900 manat)

fiq olaraq həmin tarixlərdə azad bazarda rahat satılması və ya alınması mümkün olan eyni analoji xüsusiyyətlərə malik eyni adlı başqa avadanlığın qiyməti) müqayisə edilmiş və əhəmiyyətli fərq müəyyənəlməmişdir. Lakin 31.12.2014-cü il tarixdə (3 il istifadə olunduqdan sonra) bu cür 3 il istifadə olunan eyni analoji xüsusiyyətlərə malik avadanlığın bazardan 1500 manata asanlıqla alınmasının mümkün olduğu müəyyən edilmişdir. Bununla əlaqədar olaraq, müəssisədə həmin avadanlığın qiymətləndirilməsi (qiymətdən düşmə üzrə zərərləri çıxılmaqda ilkin dəyəri ilə əks olunması), yəni 31.12.2014-cü il tarixə avadanlığın balans (qalıq) dəyərinin 1500 manata qədər azaldılması maliyyə hesablarında əks etdirilməsi zərurəti yaradır.

Avadanlığın 31.12.2014-cü il tarixinə (yəni qiymətləndirilmiş tarixinə) yığılmış amortizasiya dəyəri 2429 manat (1-ci il 5000 - 800 = 4200 x 25% = 1050 manat, üstəgəl 2-ci il 4200 - 1050 = 3150 x 25% = 788 manat, üstəgəl 3-cü il 4200 - 1838 = 2362 x 25% = 591 manat), balans (qalıq) dəyəri isə 2571 (5000 - 2429) manat, qiymətdən düşmə üzrə zərəri isə 1071 (2571 - 1500) manat təşkil edəcəkdir. Beləliklə, 31.12.2014-cü il tarixə avadanlığın balans (qalıq) dəyəri 1071 manat azaldılmaqda 1500 manata çatdırılmalıdır və azaldılan dəyər «sair əməliyyat xərcləri» başlığı altında xərclərə silinməklə mənfəət və zərərlər haqqında hesabatda təmin ediləcəkdir. İkili yazılışlar isə aşağıdakı kimi olacaqdır:

Tarix	Hesabın №-si və adı	Əməliyyatın məzmunu	Debet (məbləğ)	Kredit (məbləğ)
31.12.2012	202, İstehsal məsrəfləri	2012-ci ilin yanvar ayından 31.12.2014-cü il tarixədək olan dövr üzrə hesablanmış amortizasiya dəyəri uçota alınır (əgər avadanlıq istehsal məqsədlidir).	2429	
31.12.2012	112, Torpaq, tikili və avadanlıqlar – amortizasiya dəyəri	2012-ci ilin yanvar ayından 31.12.2014-cü il tarixədək olan dövr üzrə hesablanmış amortizasiya dəyəri uçota alınır (əgər avadanlıq istehsal məqsədlidir).		2429
31.12.2014	731, Sair əməliyyat xərcləri	Yığılmış amortizasiya dəyəri çıxıldıqdan sonra avadanlığın 31.12.2014-cü il tarixə 2571 manat balans (qalıq) dəyərinin 1500 manata çatdırılması üçün həmin avadanlığın 5000 manat ilkin dəyəri 1071 manat (qiymətdən düşmə zərəri qədər) azaldılır (2571 manat - 1500 manat).	1071	
31.12.2014	111, Torpaq, tikili və avadanlıqlar – ilkin dəyər	Yığılmış amortizasiya dəyəri çıxıldıqdan sonra avadanlığın 31.12.2014-cü il tarixə 2571 manat balans (qalıq) dəyərinin 1500 manata çatdırılması üçün həmin avadanlığın 5000 manat ilkin dəyəri 1071 manat (qiymətdən düşmə zərəri qədər) azaldılır (2571 manat - 1500 manat).		1071

manat dəyərində avadanlıq alınmışdır. Avadanlığa azalan qalıq metodu ilə illik 25% amortizasiya dərəcəsi tətbiq olunması qərar verilmişdir. 31.12.2012-ci və 31.12.2013-cü il tarixlərdə avadanlığın balans (qalıq) dəyəri ilə bərpə oluna bilən dəyəri (müvafiq olaraq 2012-ci ilin yanvar ayından 31.12.2014-cü il tarixədək olan dövr üzrə hesablanmış olan (mühasibat uçotu məqsədləri üçün) amortizasiya dəyərini müəyyən-

ranmışdır. Bu əməliyyatlarla bağlı veriləcək ikili yazılışları təyin etmək tələb olunur. Əvvəlcə 2012-ci ilin yanvar ayından 31.12.2014-cü il tarixədək olan dövr üzrə hesablanmış olan (mühasibat uçotu məqsədləri üçün) amortizasiya dəyərini müəyyən-

Qeyd edək ki, avadanlığın son qalıq dəyəri (800 manat) və faydalı istismar müddəti (5 il) dəyişmə saxlanırsa, növbəti ildə (2015-ci ildə) amortizasiya faizi 1500 manata tətbiq edilməklə 175 ((1500-800) x 25%) manat təyin ediləcəkdir.

vergi təqvim

MAY						
I	II	III	IV	V	VI	VII
				1	2	3
4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17
18	19	20	21	22	23	24
25	26	27	28	29	30	31

«(1-1)» - Gəlir vergisi (xüsusi notariuslar üzrə): Xüsusi notariusların gəlir vergisi üzrə hesabat dövrü rübdür. Xüsusi notariuslar tərəfindən hər ay ərzində aparılan notariat hərəkətlərinə, habelə notariat hərəkətləri ilə əlaqədar göstərilən xidmətlərə görə alınan haqlardan (xərclər nəzərə alınmadan) 10 faiz dərəcə ilə gəlir vergisi hesablanmalı, hesablanmış vergi məbləği isə növbəti ayın 20-dən gec olmayaraq dövlət büdcəsinə ödənilməlidir. «3» - Əlavə dəyər vergisi: ƏDV üzrə hesabat dövrü təqvim ayı sayılır. ƏDV ödəyən vergi ödəyicisi ƏDV-nin bəyannaməsini hər hesabat dövrü üçün vergi tutulan əməliyyatlar üzrə aksizlər hesabı dövründən sonrakı ayın 20-dən gec olmayaraq dövlət büdcəsinə ödənilməli və vergi orqanına bəyannamə verilməlidir. «(5)» - Əmlak vergisi: Əmlak vergisi üzrə hesabat dövrü təqvim illidir. Əmlak vergisi ödəyicisi olan hüquqi şəxslər cari vergi ödəmələ-

ri kimi hər rübün ikinci ayının 15-dən gec olmayaraq əvvəlki ildəki əmlak vergisinin 20 faizi həcmində dövlət büdcəsinə vergi ödəyirlər. Əvvəlki hesabat ilində əmlak vergisi ödəyicisi olmayan və növbəti ildə bu verginin ödəyicisi olan, habelə yeni yaradılmış və əmlak vergisi ödəyicisi olan hüquqi şəxslər əmlakın əldə edildiyi rübdən sonra hər rübün ikinci ayının 15-dən gec olmayaraq həmin əmlaka görə hesablanmış olan illik əmlak vergisi məbləğinin 20 faizi miqdarında cari vergi ödəmələrini həyata keçirirlər. Cari vergi ödəmələri vergi ili üçün vergi ödəyicisindən tutulan verginin məbləğine aid edilir. «6» - Torpaq vergisi: Torpaq vergisi üzrə hesabat dövrü təqvim illidir. Müəssisələr torpaq sahəsinin ölçüsünə və torpaq vergisinin dərəcəsinə əsasən torpaq vergisinin illik olaraq hesablayır və may ayının 15-dən gec olmayaraq hesablamaları vergi orqanına verir. «8» - Mədən vergisi: Mədən vergisi üzrə hesabat dövrü təqvim ayı sayılır. Mədən vergisinin ödəyicisi hesabı ayı üçün faydalı qazıntıların çıxarılıdığı aydan sonrakı ayın 20-dən gec olmayaraq vergini ödəyir və bəyannamə verir. Yerli əhəmiyyətli tikinti materialları üzrə mədən vergisi yerli (bələdiyyə) büdcəyə ödənilir və bələdiyyələrə mə-

dən vergisinin bəyannaməsi verilir. Yerli əhəmiyyətli tikinti materiallarına kəpik-kirəmit gilləri, tikinti qumları, çınqıl xammalı aid edilir. «10.1» - Muzdlu işlə əlaqədar ödəmə mənbəyində tutulan vergi: Muzdlu işləyən fiziki şəxslərə ödəmələr verən hüquqi şəxslər və fərdi sahibkarlar muzdlu işləyən fiziki şəxslərin hesablanmış aylıq gəlirinə gəlir vergisini hesablamalı və hesablanmış məbləği növbəti ayın 20-dən gec olmayaraq dövlət büdcəsinə ödəməlidirlər. «10.2» - Ödəmə mənbəyində tutulan digər vergilər: Hüquqi şəxslər və fərdi sahibkarlar qeyri-dövlət pensiyaları və ödəmə mənbəyində vergiyə cəlb olunmalı digər ödəmələri verərkən bu gəlirlərdən vergini tutmalı, tutulmuş məbləği gəlirin ödənilməsi rübdən sonrakı ayın 20-dən gec olmayaraq dövlət büdcəsinə ödəməlidirlər. «10.3» - Sığorta müqaviləsinə vaxtından əvvəl xitam verildikdə ödəmə mənbəyində tutulan vergi: Həyatın yığılması sığortası və pensiya sığortası üzrə bağlanmış sığorta müqaviləsinə vaxtından əvvəl xitam verildikdə, sığorta haqları ödəyən sığortacılar fiziki şəxslərin hesablanmış aylıq gəlirinə gəlir vergisi hesablamalı və hesablanmış vergini növbəti ayın 20-dən gec olmayaraq dövlət büdcəsinə ödəməlidirlər.

Mehdi Babayev

«Professional MÜHASİB» jurnalının baş redaktoru, audit üzrə mütəxəssis

Audit

Vergitutmada gəlirdən çıxılan xərclər

Vergi məqsədləri üçün gəlirdən məhdudlaşdırılmaqda çıxılan xərclərin tərkibi Vergi Məcəlləsinin və vergi qanunvericiliyi sistemində aid olan digər normativ hüquqi aktların müvafiq müddəalarına əsasən müəyyən edilir və gəlirdən məhdudlaşdırılaraq çıxılır.

Gəlirdən məhdudlaşdırılmaqda çıxılan xərc dedikdə, gəlirdən tam olaraq çıxılan və gəlirdən tam olaraq çıxılmayan xərclər istisna olmaqla gəlirdən qismən çıxılmasına yol verilən xərclər başa düşülür. Buradan da belə nəticəyə gəlmək olur ki, hər hansı bir tam çəkilmiş xərc «gəlirdən qismən çıxılmasına yol verilən xərc» statusuna gələrsə və belə xərc məhdudlaşdırılmaya məruz qalmalıdır, həmin xərcin iki hissəsi yaranır: 1-ci gəlirdən qismən çıxılmasına yol verilən xərcin məhdudlaşdırılma haddə daxilində gəlirdən çıxılan hissəsi və 2-ci gəlirdən qismən çıxılmasına yol verilən xərcin məhdudlaşdırılma haddən artıq hissəsi.

Nə üçün bəzi xərclər vergitutmada məhdudlaşdırılır, bu zərurət hansı səbəbdən yaranır? Məhdudlaşdırılmada məqsəd vergi ödəyicisinin vergidən yayınma riskinin daha çox baş verə biləcəyi əməliyyatlara meylinin qarşısını almaqdır (azaltmaq). Belə bir fikir söyləmək olar ki, əgər bəzi xərclər məhdudlaşdırılmasa, həmin xərclərin süni olaraq artırılması vergi ödəyicisi tərəfindən daha asandır və bu da mənfəət vergisinin və dolayısı ilə gəlir vergisinin azaldılması ilə nəticələnə bilər.

Vergi Məcəlləsində məhdudlaşdırılmaqda gəlirdən çıxılan xərcləri əks etdirən əsas müddəalara nəzər yetirək.

Maddə 109.7. Faktiki ezamiyyə xərclərinin müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyənləşdirdiyi normadan artıq olan hissəsi gəlirdən çıxılır.

Faktiki çəkilmiş ezamiyyə xərcinin tam məbləğindən gəlirdən çıxılan xərclərə aid edilə bilən hissə Azərbaycan Respublikası maliyyə nazirinin 14.02.2008-ci il tarixli İ-

24 sayılı əmri ilə təsdiq edilmiş və Azərbaycan Respublikası Ədliyyə Nazirliyində 21.02.2008-ci il tarixdə 3381 sayla qeydə alınmış «İşçilərin ezamiyyə Qaydaları» çərçivəsində Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2008-ci il 25 yanvar tarixli 14 nömrəli «Ezamiyyə xərclərinin normaları haqqında» Qərarında əks olunan normalara əsasən müəyyən edilir.

Maddə 110. Xaricdən alınmış borclar üzrə, habelə qarşılıqlı surətdə asılı olan şəxslərin bir-birinə ödədikləri faizlərin faktiki məbləği (hesablamalar metodundan istifadə edildikdə ödənilməli faizlərin məbləği) faizlərin aid olduğu dövrə eyni valyuta ilə, oxşar müddətə verilmiş banklararası kredit hərəcində olan və ya hərəclar keçirilmədiyi təqdirdə Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Bankının dərc etdiyi banklararası kreditlər üzrə faizlərin orta səviyyəsinin 125 faizdən artıq olmaqla gəlirdən çıxılır.

Maddə 111.1. Əgər malların təqdim edilməsi, işlərin görülməsi və xidmətlərin göstərilməsi ilə əlaqədar gəlir əvvəllər sahibkarlıq fəaliyyətdən əldə edilən ümumi gəlirə daxil edilməmişdirsə, vergi ödəyicisi onlarla bağlı olan ümidsiz borc məbləğini gəlirdən çıxmaq hüququna malikdir.

Burada diqqət yetirilməli məqam vardır. Ümidsiz debitor borclar təqdim edilmiş malların (işin, xidmətin) əvəzinin alınmaması, məlsatən və podratçılara verilmiş avansların (işlərin, xidmətlərin) təhvil alınmaması, borc alana verilmiş borc pulun geri alınmaması, təhtəhsab şəxsə verilmiş avansın istifadə olunmaması hissəsinin geri qaytarılmaması, işçinin müəyyən təqsirkar hərəkətlərinə görə ödəməli olduğu əsikiqəlmələrin və ya cərimələrin alınmaması və digər səbəblərdən yaranan borclar heç bir istisnasız gəlirdən çıxıla bilməz? 111.1-ci maddənin məzmunundan belə aydın olur ki, yalnız təqdim edilmiş malların

(işin, xidmətin) əvəzinin alınmaması səbəbindən yaranan ümidsiz debitor borclar gəlirdən çıxıla bilər, qalan bütün hallarda yaranan debitor məbləğlərin gəlirdən çıxılması Vergi Məcəlləsində nəzərdə tutulmayıb, yəni ümidsiz debitor borcların gəlirdən çıxılmasında məhdudlaşdırılmaları olduğu aydınlaşır.

Maddə 115.1. Hər il üçün gəlirdən çıxılmalı olan təmir xərclərinin məbləği əsas vəsaitlərin hər bir kateqoriyasının əvvəlki ilin sonuna qalıq dəyərinə müvafiq olaraq bu Məcəllənin 114.3.1-ci maddəsində göstərilən əsas vəsaitlərin kateqoriyasının ilin sonuna qalıq dəyərinin 2 faizi, 114.3.2-ci və 114.3.3-cü maddələrində göstərilən əsas vəsaitlərin kateqoriyasının ilin sonuna qalıq dəyərinin 5 faizi, 114.3.7-ci maddəsində göstərilən əsas vəsaitlərin kateqoriyasının ilin sonuna qalıq dəyərinin 3 faizi və köhnəlmə (amortizasiya) hesablanmayan əsas vəsaitlər üzrə sıfır (0) faizi həddi ilə məhdudlaşdırılır. Təmir xərclərinin faktiki məbləği bu hədd ilə müəyyən edilmiş məbləğdən az olduqda, gəlirdən təmir xərclərinin faktiki məbləği çıxılır.

Maddə 121.1. Müəssisənin gəlirdən çıxılmasına yol verilən xərclərinin gəlirdən artıq olan hissəsi beş ilədək davam edən sonrakı dövrə keçirilir və illər üzrə məhdudiyət qoyulmadan həmin illərin mənfəəti hesabına kompensasiya olunur.

Qeyd: Gəlirdən qismən çıxılmasına yol verilən xərcin məhdudlaşdırılma haddən artıq hissəsi, yəni xərcin tam məbləğinin gəlirdən çıxılmasına yol verilməyən hissəsi vergi məqsədli yaranan xalis mənfəətin məbləğinin azaldılmasına yönəldilə bilər. Əgər vergi məqsədli tərtib olunmuş balansda vergi məqsədli xalis mənfəət mövcud deyildirsə, xərcin məhdudlaşdırılma haddən artıq hissəsi gələcək dövrün xərcləri və ya digər aktivlər kimi vergi uçotuna alınmalıdır.

«Asan imza» İtaliyada təqdim olunub

İtaliyanın paytaxtı Roma şəhərində elektron mühidə identitet mövzusunda həsr edilmiş beynəlxalq konfrans keçirilib. Konfransa 40 ölkədən global rəqəmsal identitet sahəsini və dövlət sektorunu təmsil edən 200-dən artıq nümayəndə qatılıb.

İştirakçılara rəqəmsal identitet bazasında mövcud olan yeniliklər və tendensiyalarla, eləcə də bu sahədə beynəlxalq təcrübə ilə tanış olmaq, milli elektron identitet sistemində mobil identitetin roluna dair müzakirələr aparmaq və pasport-viza idarəetmə sahəsində tətbiq olunan innovativ rəqəmsal həllərə dair təcrübə mübadiləsi aparmaq imkanı yaradılıb.

«Asan imza» mobil elektron imza xidmətinin operatoru olan «B.EST Solutions» şirkətinin təsisçisi xanım Yana Krimpe də konfransın işində iştirak edib. Plenary toplantıda çıxış edən xanım Krimpe son illər Azərbaycanda elektron hökumət idarəetmə modelinin bərqərar

edilməsi sahəsində görülmüş işlərdən danışaraq, ölkədə dövlət xidmətlərinin ölçətanlılığının və şəffaflığının artırılması istiqamətində tətbiq olunan innovativ həllər barədə söhbət açıb.

Sonra tədbir iştirakçılarına Azərbaycanın mobil imza xidməti olan «Asan imza» barədə ətraflı məlumat verilib. Qeyd edilib ki, bu texnologiya mobil imzanın tətbiqi sahəsində hazırda dünyada mövcud olan ən qabaqcıl və effektiv model kimi dövlət və özəl sektorun birgə tərəfdaşlığı yanaşması üzərində qurulub. Bu sistem mərkəzləşdirilmiş idarəetmə prinsipi, eləcə də sürətli tətbiq və inkişaf imkanları sayəsində digər ölkələr üçün də böyük maraq kəsb edir.

Qeyd etmək lazımdır ki, cəlbədiçilərin ixrac potensialına malik «Asan imza» texnologiyası mütəmadi olaraq bu cür müxtəlif beynəlxalq sahəvi tədbirlərdə «Made in Azerbaijan» devisi ilə təqdim olunur.

RƏQƏMLƏRİN DİLİ İLƏ

2015-ci İLİN YANVAR-APREL AYLARINDA:

- ❖ Azərbaycanda **16,6 milyard manatlıq** və ya əvvəlki ilin eyni dövrü ilə müqayisədə **5,5%** çox ümumi daxili məhsul istehsal olunmuşdur. Məhsulə və idxala xalis vergilər ümumi daxili məhsulun **10,6%-ni** təşkil etmişdir.
- ❖ Ölkə sənayesinin təsərrüfat subyektləri tərəfindən **8,5 milyard manatlıq** məhsul istehsal olunaraq **3,7%-lik** artım qeydə alınmışdır. Sənayenin qeyri-neft sahələrində istehsalın həcmi əvvəlki ilin müvafiq dövrünün səviyyəsini **10,5%**, neft-qaz sektorunda isə **2,9%** üstələmişdir.
- ❖ İstehlak məqsədilə pərakəndə ticarət subyektlərində istehlakçılara **7,5 milyard manatlıq** və ya 2014-cü ilin müvafiq dövrü ilə müqayisədə **9,6%** çox əmtəə satılmışdır. Satılmış istehlak mallarının **50,1%-ni** ərzaq məhsulları, içkilər və tütün məmulatları, **49,9%-ni** qeyri-ərzaq malları təşkil etmişdir.
- ❖ Azərbaycanın xarici ticarət əməliyyatlarının həcmi **7,7 mlrd. dollar** olmuşdur.
- ❖ İctimai işə xidmətlərinin həcmi əvvəlki ilin eyni dövrü ilə müqayisədə **13,5%** artaraq **289,9 milyon manat** olmuşdur. Hüquqi şəxslər üzrə işə xidmətlərinin həcmi **124 milyon manat**, bu sahədə fəaliyyət göstərən fərdi sahibkarların subyektləri üzrə isə **165,9 milyon manat** təşkil etmişdir.
- ❖ Azərbaycanda **14 mln.** tondan artıq xam neft istehsal olunmuşdur.

beynəlxalq panoram

Avstraliyada əmlak alan əcnəbilərə əlavə vergi tətbiq olunacaq

Avstraliyanın Baş naziri Toni Ebbott bəyan edib ki, xarici ölkə vətəndaşları ev və ya mənzillərin alınması zamanı böyük həcmdə yığım ödəməli olacaqlar. Bundan sonra qeyri-rezidentlər dəyəri 1 mln. dollardan az olan əmlakın alınması üçün 5000 Avstraliya dollar həcmində (1 Avstraliya dolları = 0,82 manat) yığım ödəməli olacaqlar. Dəyəri 1 mln. dollardan çox olan əmlaka görə ödəmələr isə hər əlavə milyon dollar üçün 10000 dollar təşkil edəcək.

Qanunun pozulmasına görə cərimələr müəyyən edilib. Yığım ödəmədən yayınmış əcnəbilər əmlakın dəyərinin 25%-i həcmində cərimə olunacaq və onlardan əmlakın məcburi satışı tələb ediləcək. Ölkədə daşınmaz əmlak əldə etmiş xarici sahibkarların

statistikasını aparmaq üçün yeni qeydiyyat orqanı yaradılacaq.

Bu tədbirlər Avstraliyanın əmlak bazarındakı aktivliyi azaltmağa və mənzillərin daha çox yerli vətəndaşlar tərəfindən alınması-

nı stimullaşdırmağa hesablanıb. Hökumətdə hesab edirlər ki, ölkəyə xarici investisiyaların axını yerli əmlak bazarında, xüsusilə Sidneydə qiymətlərin artmasına səbəb olar.

Xarici ölkələrin təcrübəsi

Çin Xalq Respublikasının vergi sistemi: müəssisələrə tətbiq olunan güzəştlər

ÇXR-də müəssisələrin mənfəət vergisinin dərəcəsi 2008-ci ildən 25%-dir. Bu dərəcə faiz, royalti, icarə və lizinq gəlirlərinə və kapital gəlirlərinə də tətbiq edilir. Mənfəəti aşağı olan müəssisələrə isə 20% dərəcə tətbiq edilir. Aşağı mənfəətli müəssisələrə aiddir:

- ♦ vergiyə cəlb olunan illik mənfəəti 49 min dollardan az, aktivlərinin ümumi dəyəri 1,6 milyon dollardan az və işçilərinin sayı 100 nəfərdən az olan istehsal müəssisələri;

- ♦ vergiyə cəlb olunan illik mənfəəti 49 min dollardan az, aktivlərinin ümumi dəyəri 1,6 milyon dollardan az və işçilərinin sayı 80 nəfərdən az olan qeyri-istehsal müəssisələri.

Kiçik və orta müəssisələrə dəstək göstərilməsi məqsədilə 1 yanvar 2012-ci ildən 31 dekabr 2015-ci ilədək aşağı mənfəətli müəssisələrə vergi güzəştləri təyin edilmişdir. Aşağı mənfəətli kiçik müəssisələrin il-

- ♦ dövlət istiqrazlarından gəlirlər;
- ♦ müvafiq rezident müəssisələr arasında dividend, mənfəət və digər investisiyaların bölüşdürülməsindən gəlir (rezident şirkətlər tərəfindən ardıcıl 12 aydan az müddətdə saxlanılmış səhmlərin açıq satışından əldə olunan dividend və mənfəət istisnadır);
- ♦ Çinə nümayəndəliyi və ya fəaliyyət yeri olan xarici müəssisə tərəfindən əldə olunan dividend, mənfəət və digər investisiya, əgər bu gəlirlər həmin nümayəndəlik və ya fəaliyyət yeri ilə bağlıdırsa (rezident şirkətlər tərəfindən ardıcıl 12 aydan az müddətdə saxlanılmış səhmlərin açıq satışından əldə olunan dividend və mənfəət istisnadır);
- ♦ peşəkar qeyri-kommersiya təşkilatlarının gəlirləri.

Aşağıdakı sənaye sahələrinin əldə etdikləri mənfəət vergidən azaddır və ya onlara aşağı dərəcə tətbiq edilir:

- ♦ kənd və meşə təsərrüfatı, heyvandarlıq, balıqçılıq;
- ♦ yüksək texnologiyalar;
- ♦ dövlət tərəfindən dəstəklənən əsas ictimai infrastrukturunu əhatə edən layihələr;
- ♦ ətraf mühitin mühafizəsi, enerji və ya su ehtiyatlarının qorunmasını əhatə edən layihələr;
- ♦ müəyyən şərtlər çərçivəsində texnologiyaların köçürülməsi.

Yüksək texnologiya müəssisələri aşağıdakı şərtlər daxilində 15% dərəcə ilə vergiyə cəlb

olunur:

- ♦ müəssisə Çində qeydiyyatdan keçməli və son 3 ildə xüsusi əqli mülkiyyətə sahib olmalı və ya son 5 ildə yalnız istifadə hüququna malik olmalıdır;
- ♦ məhsulları (xidmətləri) dövlət tərəfindən dəstəklənən yeni yüksək texnologiya sahələrinin əhatə dairəsinə düşməlidir;
- ♦ illik satışın məbləği 8.150 dollaradək olduqda onun 6%-i, 8150-32.500 dollar arasında olduqda 4%-i, 32.500 dollardan çox olduqda isə 3%-i məbləğində tədqiqaat və inkişaf xərclərinə yol verilir;
- ♦ yeni yüksək texnologiya məhsullarının (xidmətlərinin) satışı müəssisənin dövrüyyəsinin 60%-ə bərabər olmalıdır;
- ♦ müəssisənin ümumi işçilərinin ən azı 10%-i tədqiqat və inkişaf işlərinə cəlb olunmuş texniklərdən ibarət olmalı və ümumi işçilərin ən azı 30%-i universitet məzunu olmalıdır.

2008-ci ildən iqtisadi zonalar

Qazaxıstan offşor zonalara münasibəti sərtləşdirir

Maliyyə Nazirliyinin Dövlət Gəlirləri Komitəsinin sədri Daulet Yerqojinin bildirdiyinə görə, bu il Qazaxıstandan offşor zonalara kapitalın çıxarılması yolunda ciddi sədd qoyulacaq. Qeyd edilib ki, ümumiyyətlə, ölkədən kapitalın çı-

xarılmasına qarşı münasibət sərtləşdiriləcək.

Offşorlarda olan kapitalın qaytarılması istiqamətində digər tədbirlər isə gələn il işə salınacaq. Bu il sorğular göndəriləcək, informasiya mübadiləsi başlanacaq və görülən tədbirlərin nəticəsi özünü gələn il göstərəcək. Ko-

mitə rəhbəri kapitalın çıxarılmasını çətinləşdirəcək tədbirlərin siyahısını və hökumətin hansı həcmdə vəsaiti qaytarmağa ümid etdiyini dəqiqləşdirməyib.

Qeyd edək ki, Qazaxıstan ötən ilin dekabrında 1988-ci ildə qəbul edilmiş Strasburq konvensiyasına qoşulub. Bu konvensiya vergi xidmətləri arasında qarşılıqlı əlaqələrin səmərəliliyinin artırılmasına yönəldilib. Offşor zonalarda qeydiyyatdan keçən şirkətlər ölkənin bank sektoru üçün də başağrısına çevrilib. Qazaxıstan banklarının əsas borçluları Rusiya və offşor zonalarda qeydiyyatdan keçən şirkətlərdir. Ölkə bankları tərəfindən qeyri-rezidentlərə verilmiş kreditlər üzrə borcların ümumi həcmi 2014-cü ilin sonuna 12,1 milyard dollar təşkil edirdi ki, onun da əsas hissəsi (təxminən 9,4 milyard dollar) gecikdirilən borclardır.

ÇXR-də müəssisələrə tətbiq edilən stimullaşdırıcı güzəştlər

lik dövrüyyəsi 9800 dollardan aşağı olarsa, vergiyə cəlb edilən mənfəətlərinin 50%-i mənfəət vergisinə 20% dərəcə ilə cəlb olunur.

Aşağı mənfəətli müəssisələrə tətbiq olunan 20% dərəcə qeyri-rezidentlərə tətbiq edilmir.

Güzəştlər

2008-ci ildən xarici investisiyalı müəssisələrə və xarici müəssisələrə tətbiq edilən güzəştlərin əksəriyyəti ləğv edilmişdir. Müəssisələrin aşağıdakı gəlirləri mənfəət vergisindən azaddır:

cəlb tətbiq edilir:

- ♦ kənd və meşə təsərrüfatı, heyvandarlıq, balıqçılıq;
- ♦ yüksək texnologiyalar;
- ♦ dövlət tərəfindən dəstəklənən əsas ictimai infrastrukturunu əhatə edən layihələr;
- ♦ ətraf mühitin mühafizəsi, enerji və ya su ehtiyatlarının qorunmasını əhatə edən layihələr;
- ♦ müəyyən şərtlər çərçivəsində texnologiyaların köçürülməsi.

Yüksək texnologiya müəssisələri aşağıdakı şərtlər daxilində 15% dərəcə ilə vergiyə cəlb

da və Şanxay Pudonq ərazisində yerləşən yeni yüksək texnologiya müəssisələri ilk gəlir əldə etdikləri vergi ilindən başlayaraq 2 il müddətinə vergidən azad olunur, növbəti 3 il müddətinə isə 50% vergi güzəşti əldə edir: o şərtlə ki, dövlət tərəfindən xüsusi dəstəklənən kimi təsnifləşdirilsin və 1 yanvar 2008-ci il tarixində və ya həmin tarixdən sonra xüsusi iqtisadi zonaların birində və ya Şanxay Pudonq ərazisində qeydiyyatdan keçsin.

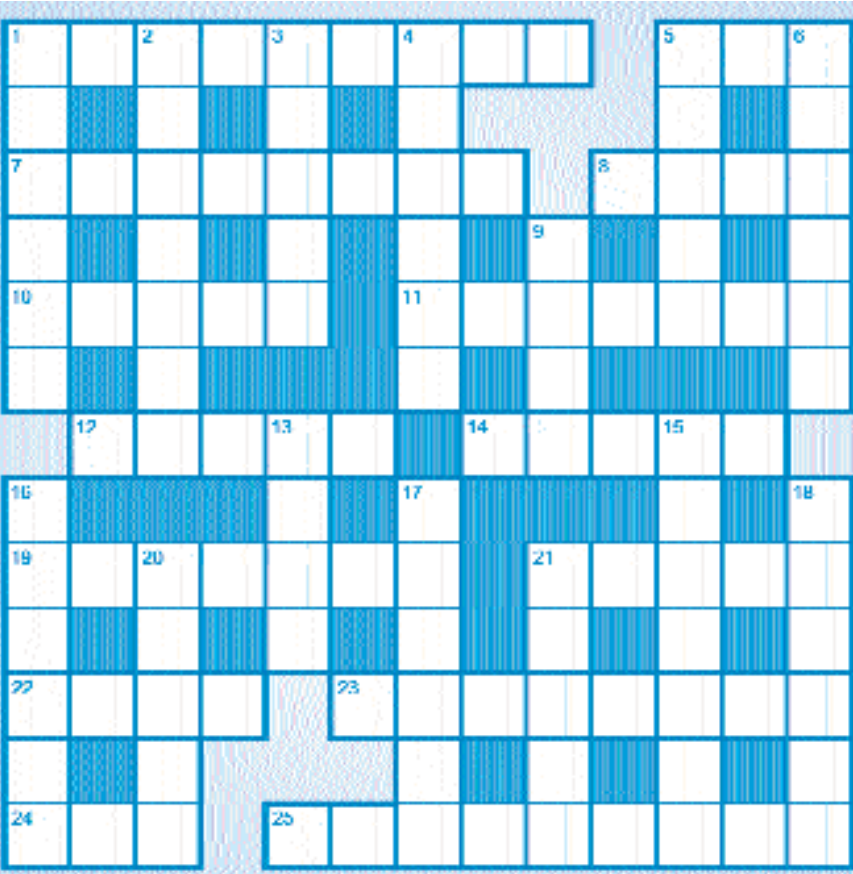
Davamı növbəti sayımızda

Rubrika üçün materialları Vergi siyasəti və strateji araşdırmalar Baş İdarəsi təqdim edib

Nağdsız hesablaşmalar stimullaşdırılacaq

Qırğızstanda nağdsız hesablaşmalardan istifadə edən müəssisələr üçün satışdan vergi azaldılacaq. Bu barədə ölkədə nağdsız hesablaşmalar sisteminin inkişafı ilə bağlı keçirilən müşavirədə Baş nazir Djoomart Otorbayev məlumat verib.

Onun sözlərinə görə, hökumət ölkədə nağdsız ödəmələr sisteminin inkişafına imkan yaradacaq vergi dəyişiklikləri təklifi ilə çıxış edib. Nağdsız hesablaşmalar aparən ticarət müəssisələri üçün satışdan vergini 1%-ə qədər azaltmaq təklif edilib. «Digər sferalarda müəssisələrin nağdsız əməliyyatlarının həyata keçirilməsi zamanı ƏDV-ni 0,5% az ödəyəcəklər. Topdansatış mərkəzləri üçün bu, böyük stimuldur», - D.Otorbayev vurğulayıb.

krossvord

Yuxarıdan aşağı: 1.Qarabağ tipinə aid olan xovlu xalça; 2.«Gözəlcə» filminin baş qəhrəmanlarından birini canlandıran Hollivud aktrisasının soyadı; 3.Cənubi Qafqazda, Azərbaycanın qərb rayonlarında, İranda, Əfqanıstanda və Orta Asiyada geniş istifadə olunan süd məhsulu; 4.Qadın adı; 5.Kamçatkanın mərkəz hissəsində sönmüş stratovulkan; 6.Polşa memarının və mühəndisinin soyadı. Bakıda çoxsaylı memarlıq layihələrinin («İsmailiyyə sarayı», «Səadət sarayı» və s.) müəllifi; 9.Qədim türk mənşəli tayfanın adı; 13.Musiqi termini. Hər bir not sətrinin əvvəlində qoyulan şərti işarə; 15.Avropanın cənub-şərqində dövlət; 16.Ağdam rayonunda kənd; 17.İnsan ruhunun mütləq qüvvə (tənni) ilə birləşdiyini və bilavasitə o dünya ilə əlaqə qurmağın mümkünlüyünü iddia edən sinkretik dini-mistik təlim və bu təlimin davamçısı; 18.Mərkəzin cənub-qər-

bində şəhər; 20.Pişiklər fəsiləsinin qar bəbirləri cinsinə aid heyvan növü; 21.1918-ci ildə Rusiya ilə «Dördlər ittifaqı» (Almaniya, Avstriya-Macarıstan, Türkiyə və Bolqarıstan) arasında sülh müqaviləsinin bağlandığı şəhər. Müqavilə həmin şəhərin adı ilə adlandırılır. **Soldan sağa:** 1.Şabran rayonunda istehkam tipli qədim qala; 5.Qərbi Avropanın hündür dağ sistemi; 7.Qədim Yunanıstanda və Misirdə çıxılması çətin, dolanbac və dolaşmaq yolları olan böyük tikili; 8.Orta əsrlərdə Avropada kasıb və orta təbəqədən olan insanlar arasında geniş yayılmış və əsasən, taxtadan düzəldilən başmaq; 10.Partlayıcı maddə; 11.RF-nin Yaroslavl vilayətində şəhər; 12.Radioaktiv kimyəvi element; 14.Romantik dövrü təmsil edən alman bəstəkarının soyadı; 19.Xırdə doğranmış et, kərə yağı və undan alınan və dünyə ilə yeyilən raqu; 21.Qarabağ xalçaçılıq

Şabran rayonunda istehkam tipli qədim qala

məktəbinə aid xovlu xalça; 22.Dini ovsunlu tədbirin tətbiq olunma şərtinə qəti qadağa; 23.Kiçik planet kimi tanınan, sərt nüvədən ibarət Günəş sisteminə aid səma cismi; 24.Naməlum obyekt və ya sayı göstərən latın əlifbasında hərfin tələffüzü; 25.Qədim yunanlarda və romalılarda ətrafında tamaşaçılar üçün yarımdayrə şəklində pillə-pillə yüksələn yerlər olan tikili, tamaşa yeri.

Tərtib etdi: Rafael

Qəzetimizin ötən nömrəsində getmiş krossvordun cavabları:

Yuxarıdan aşağı: 1.Ərməki; 2.Rikoşet; 3.Satin; 4.Yarşor; 5.Lotos; 6.Kirayə; 9.Miri; 13.Kivi; 15.Eskulap; 16.Abajur; 17.Sandal; 18.Sianid; 20.Zurab (Seretelli); 21.Takis (Zenetos). **Soldan sağa:** 1.Əfrasiyav (Bədəlbəyli); 5.Lək; 7.Mikstura; 8.Atar; 10.Kuşan; 11.Odissey; 12.Stiks; 14.Lider; 19.Buzovna; 21.Taksi; 22. Jiro (Sebastiyen Şar); 23.Odekolon; 24.Rüb; 25.Veloped.

idman

Azərbaycan velosipedçiləri uğurlu çıxışlarını davam etdirirlər

«Bakı-2015» ilk Avropa Oyunları öncəsi Azərbaycan velosipedçiləri müxtəlif beynəlxalq yarışlarda ölkəmizi layiqincə təmsil edirlər. Bu günlərdə Belarusda və Rusiya Federasiyasında keçirilən mötəbər turnirlərdə velosipedçilərimizin əldə etdikləri uğurlar ölkəmizdə bu idman növünün günü-gündən inkişaf etdiyinin daha bir göstəricisidir.

Belarusun paytaxtı Minskə velosiped idmanının trek növü üzrə 1-ci kateqoriyalı «Grand Prix Minsk» turniri keçirilib. İlk yarış günü Azərbaycan yığma komandası üçün uğurlu alınmış. Millimizin lideri Olqa İsmaylova 500 metr məsafəyə sprint yarışında 34.713 saniyə göstəricisi ilə bütün rəqiblərini qabaqlamaqla fəxri kürsünün ən yüksək pilləsinə qalxıb və bununla da aktivinə 80 reyting balı yazdırıb. 2-ci və 3-cü yerləri isə müvafiq olaraq Rusiya idmançıları Yelena Brejneva və Yekaterina Qnidenko tutub.

Komandamızın digər üzvü, ağır zədədən sonra yenidən mübarizəyə qoşulan Sergey Omelçenko 200 metr məsafəyə sprint yarışında 28 idmançı arasında 10-cu olmaqla 2015-ci ildəki şəxsi rekordunu yeniləyib.

Rusiyanın Tula şəhərində keçirilən velosiped idmanının trek növü üzrə Beynəlxalq Velosipedçilər İttifaqının 2-ci kateqoriyalı «Grand Prix of Tula» yarışında isə ölkəmizi təmsil edən S.Omelçenko daha böyük uğura imza atıb. Həm keyrin, həm də 200 metr məsafəyə sprint yarışında mübarizə aparan velosipedçimiz hər iki növdə gümüş medal əldə edib. Sprint növündə yenidən öz şəxsi rekordunu təzələyən velosipedçimiz hər iki növdə aktivinə 54 reyting balı yazdırmağa nail olub.

«Qarabağ» futbol klubu ölkə çempionudur

Futbol üzrə Azərbaycan çempionunun adı məlum olub. Hesabında 68 xal olan «Qarabağ» komandası çempionluğu təmin edib. «İnter» 63 xalla ikinci, «Qəbələ» isə 51 xalla üçüncü pillələrdə qərarlaşıblar.

«İnter» - «Qarabağ» oyunundan sonra mükafatlandırma mərasimi keçirilib. Ağdamın «Qarabağ» klubunun futbolçularına qızıl medallar və çempionluq kuboku təqdim edilib. «İnter» komandasının üzvləri isə gümüş medallarla təltif olunub.

Avropa birinciliyində ikinci yer

Lvovda yeniyetmələr arasında boks üzrə Avropa birinciliyində Azərbaycan millisi 2 qızıl, 2 gümüş və 2 bürünc medal qazanıb.

Birincilikdə 60 kiloqram çəki dərəcəsinə mübarizə aparan Bəxtiyar Qazıbəyov finalda gedən yolda Ermənistan təmsilçisi Koryan Asteyan üzərində inamlı qələbə qazanıb - 3:0. Həlledici qarşılaşmada Türkiyə boksçusu Tuğrulhan Erdəmri məğlub edən boksçumuz fəxri kürsünün ən yüksək pilləsinə qalxıb. Məhəmməd Abdullayev (80 kq-dan yuxarı) də yarımfinalda erməni əsilli Gürcüstan təmsilçisi Artyom Yordanyana heç bir şans verməyib - 3:0. Finalda ukraynalı Aleksandr Xristevi

üstələyən həmyerlimiz Avropa birinciliyinin qızıl medalına sahib olub..

David Huseynov (48 kq) finalda Artyom Demyanenko-ya (Ukrayna) uduzaraq gümüş medalla kifayətlənib. Niyaməddin Allahverdiyev (52 kq)

də qitə birinciliyini ikinci pillədə başa vurub. Orxan Həsənov (54 kq) və Şaiq Məlikov (70 kq) turnirin bürünc medalına sahib olublar.

Azərbaycan yığması ümumi komanda hesabında Ukraynadan sonra ikinci yeri tutub.

mozaika

Dünyada ilk istiqanlı balıq aşkarlanıb

maraqlı

ABŞ-ın atmosfer və okean tədqiqatları üzrə milli idarəsinin alimləri ay balığının daxili orqanlarının daimi hərəkətini ətraf mühitin temperaturundan beş dərəcə yuxarı saxlaya bildiyini aşkarlayıblar. Tədqiqatın nəticələri «Science» jurnalında dərc olunub. Dənizin dərin qatlarında yaşayan ay balığı iki metrə qədər böyüyə bilər. Bu yırtıcı balıq həm-cinsləri ilə müqayisədə daha cəldir və çox sürətlə üzür.

Tədqiqatçılar balığın üzgəclərini daim hərəkət etdirdiyini və onun köməyi ilə bədən temperaturunu artırdığını müşahidə ediblər. Belə ki, hərəkət maddələr mübadiləsinə sürətləndirir və bu zaman yaranan enerji istiliyə qarşı olaraq qan vasitəsilə bütün bədəne yayılır. Məhz buna görə də ay balığı soyuqanlı həmcinslərdən fərqli olaraq, daha sürətlə üzə bilər. Alimlərin sözlərinə görə, o, hələlik elmə məlum olan yeganə istiqanlı balıqdır.

Mer şəhəri «Twitter»lə idarə edir

cəmiyyət

İspaniyanın kiçik Xun şəhərinin meri - informasiya cəmiyyətinin və «birbaşa demokratiya» texnologiyalarının həvəskarı olan bu şəxs artıq dörd ildir ki, şəhəri «Twitter» sosial şəbəkəsi vasitəsilə idarə edir. Meri xidmət orqanları və əhali arasında əks-əlaqədə mikrobloqların ideal alət olduğunu sübuta yetirir.

təsdiqlənmiş şəxsi əlaqə xətti alıb. Bu xətt istifadəçiyə sutka ərzində mərə və ya bələdiyyə məmurlarına istənilən mövzu ilə bağlı müraciət etmək imkanı yaradır. İstifadəçinin məmurların səhifəsinə belə daxil olmasına ehtiyac yoxdur. Onun öz «tvit»ində müraciət etdiyi məmurun adını yazması ilə qarşı tərəf daxil olmuş müraciəti dərhal görəcək.

Məmurun müraciətə cavab verməsi və ya onu bilavasitə icraçıya ötürməsi də «Twitter»də görünür. Bütün bunlar tam aydın və aşkarlıqla «Twitter» şəbəkəsində akkaunt hesab açması və onu meriyada təsdiq etdirməsi üçün təşviqat aparmağa başlayıb. Hər istifadəçi bələdiyyə idarəsi tərəfindən

rinin anonim dispetçerlərindən zəng etmələri və müraciətlərinə dair hansı tədbirin görülməsi barədə məlumatlı qaldıqları adi kommunikasiya sistemi arasındakı təzad göz qabağındadır.

Şəhər əhalisi «Twitter» vasitəsilə Şəhər Şurasının onlayn rejimində keçirilən iclaslarında iştirak edə bilər. Merin sözlərinə görə, mikrobloqqın şəhər administrasiyasının vaxtına və puluna qənaət edərək effektiv, sürətli və pulsuz kommunikasiya kanalı təqdim edir.

Çox şey vəd edən bu sosial eksperiment barədə bu günlərdə «Huffington Post» texno-bloqunda da yazılıb. Mikrobloqlar vasitəsilə idarə olunan «İnanılmaz Xun» şəhəri haqqında məqalədə belə bir nümunə də verilir: şəhər sakini mərə müraciətində yaşadığı küçədə fənərin sındığını yazır. Bir neçə dəqiqədən sonra mərə ona təşəkkür edir və fənərin təmirinin tapşırıldığı elektrik ustasının adı verir. Şəhəri gün isə usta öz «tvit»ində təmir olunmuş fənərin fotosunu qoyur.

Qan azlığına qarşı faydalı bitkilər

Qan azlığı bir xəstəlik deyil, xəstəliyin nişanəsidir. Adətən, dəmir azlığı o zaman baş verir ki, insan onu lazım olan qidalardan əldə edə bilmir. Qan azlığına qarşı yardım edən bitkilərin tərkibi dəmirli zəngin olur. Onlarla tanış olaq:

sağlam həyat tərzi

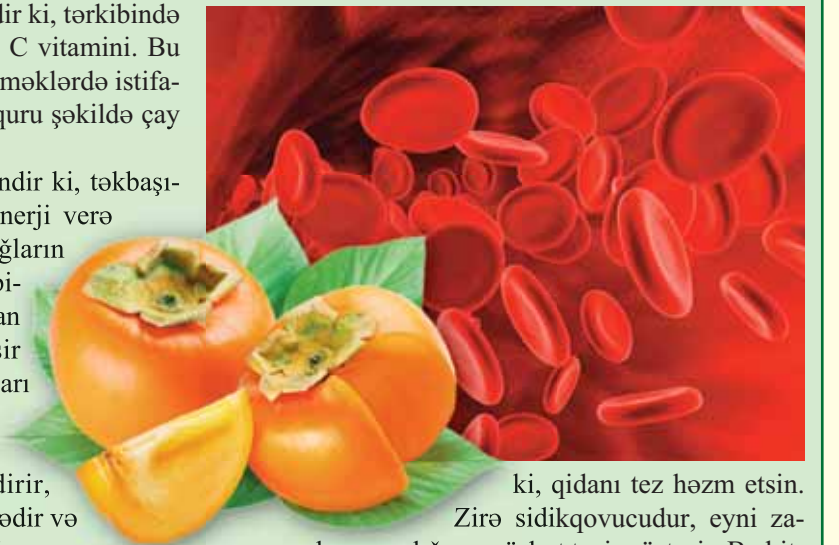
Gicikdən dəmirli zəngin olan bitkidir. Əgər qidalarda olan dəmirin yaxşı cəzə olunmasını istəyirsinizsə, onu C vitamini ilə bir yerdə qəbul edin. Gicikdən elə bir bitkidir ki, tərkibində həm dəmir vardır, həm də C vitamini. Bu bitkini həm təzə şəkildə yeməklərdə istifadə edə bilərsiniz, həm də quru şəkildə çay kimi dəmləyə bilərsiniz.

Xurma elə meyvələrdəndir ki, təkbaşına orqanizmə gündəlik enerji verə bilər. Xurmanın lifləri yağların azaldılmasına yardım edə bilər, tərkibindəki dəmir isə qan azlığına qarşı müsbət təsir göstərir. Bu bitkinin faydaları çoxdur: rahat yuxuya yardım edir, eşitmə və görmə qabiliyyətini gücləndirir, mikrob və göbələk əleyhinədir və immun sistemini artırır. Xurma ana südünü artırır və hamiləliyin rahat keçməsinə səbəb olur. Yeməyi həzm edir, mədəni gücləndirir, susuzluğu aradan qaldırır və bəlgəmi tə-

mizləyir.

Püstə də qan azlığına aradan qaldıra bilər və dəmirli zəngindir. Mütəxəssislər müəyyən ediblər ki, püstənin tərkibində olan yağ turşuları xolesterinin aşağı düşməsinə yardım edir və ona görə də ürək üçün faydalıdır. Alimlərin fikrincə, əgər insan hər gün 43 qram püstə yeyərsə, sözlükdən təsirə malik olar.

Qara zirə ən çox mədə-bağırsağ spazmları zamanı faydalıdır. Bu bitki mədəni təhrik edər

ki, qidamı tez həzm etsin. Zirə sidıqovucudur, eyni zamanda qan azlığına müsbət təsir göstərir. Bu bitkidən çörək məhsullarının, xüsusilə qara çörəyin ətiləndirilməsində də istifadə edilir. Ondan pendir və şirniyyatda da istifadə olunur.

Asbest ciddi xəstəliklərin mənbəyidir

araşdırma

Dünya Səhiyyə Təşkilatının (DST) məlumatına görə, Avropa regionundakı 900 milyon insanın üçdəbir hissəsi asbestin bütün növlərinin istifadəsinin hələ də qadağan edilmədiyi ölkələrdə yaşayır. Bu isə ağciyər, yumurtalıq və qırtlaq xərçənginin, habelə mezotelioma və asbestozun inkişafına səbəb ola bilər. Bu problemi Hayfada DST-nin ətraf mühit və sağlamlıq məsələləri üzrə Avropa Bürosunun üzvü olan ölkələrin müşavirəsinin iştirakçıları müzakirə ediblər. Onlar təkidlə regionun bütün ölkələrini asbestin istifadəsindən imtina etməyə çağırıblar. DST-nin Avropa Regional Bürosunun direktoru deyib: «Biz Avropada hər il asbestin təsirinə əmələ gətirdiyi xəstəliklərdən təxminən 15 min insanın, əsasən fəhlələrin ölümünə imkan verməməliyik. Asbest ilə bağlı ölümlə nəticələnən bütün xəstəliklərin qabağını almaq olar».

DST-nin İsraildəki müşavirədə təqdim etdiyi «Asbest ilə bağlı xəstəliklərin qarşısının alınması yolunda irəliləyiş» məvzusunda məruzədə qeyd olunub ki, zərərli istehsalat amillərinin insan orqanizminə təsiri nəticəsində əmələ gələn xərçəngdən bütün ölüm hallarının təxminən yarısının səbəbi asbestdir. Son məlumatlara görə, Avropa regionunun 15 ölkəsində mezoteliomadan ölüm halları hər il 1,5 milyard avrodan çox ziyan vurur.

Hazırda regionun 53 dövlətindən 37-də asbestin bütün növlərindən istifadəyə qadağa qoyulub. 16 dövlət əsasən tikinti materialları komponenti kimi hələ də asbestdən istifadə edir. DST-nin ekspertləri asbesti «gizli qatil» adlandıırıblar, çünki onun insan orqanizminə təsiri onilliklər sonra özünü büruzə verir. Bu isə o deməkdir ki, yaxın illərdə bütün Avropada hələ çox adam asbestin məhvədiyi təsirdən xəstələnə və ya ölə bilər.

Müdrilər deyib ki...

«Həyatı sevrək yaşamağı öyrənsəniz, xoşbəxt olmaq üçün nə etmək lazım olduğunu da anlayacaqsınız».

Orxan Pamuk (1952)

